

5.

Kyrkliga institutioner.

Kyrkliga institutioner.

Den högsta kyrkliga styrelsen i Stockholm utövas av Stockholms stads konsistorium (numera större konsistoriet, se sid. 379), som utgöres av stadens ordinarie kyrkoherdar i de territoriella församlingarna samt i tyska och finska församlingarna med kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen, kallad „pastor primarius, som ordinarie preses. Ärkebiskopen fungerar även, när han så vill, som »förnämste preses» vid sidan om pastor primarius, och för ärkebiskopen skall ock, »när så omträngar, räkenskap göras, och till honom de saker av konsistorium refereras, som hans censur behöva». I dessa bestämmelser, liksom däri, att ärkebiskopen är ledamot av direktionen över Stockholms stads undervisningsverk, och att domkapitlet i Uppsala prövar den tyske kyrkoherdens »rättroghet», torde de enda nu kvarvarande spåren efter Stockholms forna avhängighet av ärkestiftet vara att finna. Stockholm är därför att betrakta såsom ett i realiteten självständigt stift med pastor primarius såsom styresman och biskops vederlike. Han har självskriven plats i kyrkomötet, rätt och plikt att utöva uppsikt över alla stadens församlingar, dess kyrkoherdar och övriga prästmän samt att giva venia concionandi (tillåtelse att predika); enligt instruktionen av den 16 december 1668 är han »skolornas inspector jämte andra som vederbör», varjämte folkskollärarinneseminarier lyder under konsistoriet, i någon ringa mån även folkskolorna. Däremot äger han icke rätt att inviga präster och bär icke biskopliga insignier. Beträffande pastor primarius' tillsättning se nedan.

Vid sidan av Stockholms stads konsistorium finnes även ett annat, kungl. hovkonsistorium (consistorium aulicum). Detta anses hava blivit inrättat i sammanhang med den av regeringen den 20 december 1662 utfärdade »Ordning, varefter överhovpredikanten och hovpredikanterna skulle sig rätta». Dess ännu i huvudsak gällande instruktion är av den 28 juni 1681. Under hovkonsistorium lyda numera endast hovförsamlingen (med hovpredikanter) samt Skeppsholms församling. I hovkonsistorium är överhovpredikanten preses och har till bisittare de ordinarie hovpredikanterna ävensom kyrkoherden i Skeppsholms församling. (Se vidare sid. 402.)

Varje församling äger att för vården av kyrkans angelägenheter samt vissa ärenden rörande folkskola och församlingsbibliotek sammanträda å kyrkostämman med kyrkoherden till överläggning och beslut, varvid kyrkoherden,

såvida ej annorlunda särskilt förordnas, är ordförande. Rättighet att deltaga i kyrkostämmas överläggningar och beslut tillkommer varje inom församlingen mantalsskriven man eller kvinna, som är medlem av svenska kyrkan och vid val av stadsfullmäktige har rösträtt (se sid. 60) samt i avseende å påförda utskyld till församlingen, vilka förfallit till betalning under de tre sist-förlutna kalenderåren, icke häftar för utskylder för flera än två av dessa år. Två ordinarie stämmor skola årligen hållas, den ena före maj månads utgång för ekonomiska angelägenheter, den andra före november månads utgång för val till vissa befattningar. De kyrkliga ärenden, som till avgörande å kyrkostämman företagas, skola förut vara vederbörligen beredda av kyrkorådet eller särskilt utsedda personer. Vissa ärenden, som kräva skyndsam behandling, samt val kunna dock avgöras utan föregående beredning.¹⁾

Kyrkorådet tillkommer, förutom beredandet av ärenden till kyrkostämman samt verkställandet av dess beslut, att vaka över efterlevnaden av gällande författningar rörande religionens och sedernas vård, att förvalta medel, som blivit ställda under dess vård, och att i övrigt vårda kyrkans angelägenheter. Kyrkoherden är självskriven ordförande i kyrkorådet. Övriga ledamöter utses av församlingen å kyrkostämman till ett antal icke understigande fyra och för en tid av två år. Kyrkovärden väljas för samma tid av kyrkorådet bland dess ledamöter.

Eventuellt uppkommande frågor, som röra flera församlingar, och beträffande vilka resp. församlingar fattat skiljaktiga beslut, skola av-

¹⁾ Kungl. proposition med förslag till lag om församlingsstyrelse i Stockholm har framtagits till innevarande års riksdag. Enligt detta lagförslag skall kyrkostämmas beslutanderätt bibehållas endast i fråga om vissa ärenden rörande prästerskapets avlöning samt i fråga om val av organist, kantor och klockare. Alla övriga ärenden föreslås skola avgöras av kyrkofullmäktige, utsedda för fyra år i sänder genom allmänna val av resp. församlingars röstberättigade medlemmar till ett antal av lägst 15 och högst 40, allt efter församlingarnas folkmängd. Den nya lagen, som är avsedd att ersätta den nuvarande kyrkostämmoförordningen, föreslås skola träda i kraft den 1 jan. 1932. Val av kyrkofullmäktige skall enligt förslaget första gången äga rum hösten 1931.

göras av för varje fall tillsatta delegerade, valda å kyrkostämman till ett antal av en för varje församling och därutöver ytterligare en för varje påbörjat tiotusental invånare i församlingen.

Till prästerlig tjänst i Stockholm kunna sökande anmäla sig från hela riket (i övriga delar av landet är beföringsrätten i regel begränsad till resp. stift). Konsistoriet prövar de sökandes behörighet och uppför på förslag de tre, som främst anses böra komma in fråga till tjänstens erhållande. Vid tillsättning av kyrkoherdetjänst gäller därjämte, att, därest församlingen vid frågodagsförrättning med erforderlig majoritet uttalar sig för kallande av fjärde provpredikant, jämval denne skall — såvida han av konsistoriet prövas behörig till tjänsten — uppföras å förslaget. Inom det sålunda uppförda förslaget förrättas därefter val av församlingen.

Rösträtt vid prästval tillkommer en var, som inom församlingen äger att deltaga i kyrkostämmas överläggningar och beslut (se ovan). Varje röstberättigad äger en röst, och rösträtt må i stadsförsamling endast utövas av den, som personligen infinner sig vid valtillfället.

Den som vid val till prästerlig befattning, där fjärde provpredikant ej kallats, erhållit de flesta rösterna skall av konsistoriet erhålla fullmakt å tjänsten. Vid kyrkoherdeval, där fjärde provpredikant förekommer, äger kungl. maj:t till tjänstens utnämna en av de å förslaget uppförda. Därest icke någon av de föreslagna erhållit mer än hälften av de avgivna rösterna eller ej minst en femtedel av de röstberättigade deltagit i omröstningen, äger kungl. maj:t utnämna antingen en av de å förslaget upptagna eller ock annan präst, som jämlikt § 43 i lagen om tillsättning av prästerliga tjänster äger rätt att utom förslag direkt hos kungl. maj:t söka kyrkoherdetjänst.

Jämlikt kungl. kung. den 10 dec. 1920 gälla särskilda bestämmelser rörande tillsättande av kyrkoherde- och komministerbefattningarna i Storkyrkoförsamlingen, Maria och Högalids församlingar samt beträffande komministerbefattningarna i Klara, Jakobs, Johannes, Katarina, Hedvig Eleonora, Oscars och Engelbrekts församlingar. Vid tillsättande av nämnda kyrkoherdebefattningar äger vederbörande församling med enkel majoritet kalla ett obegränsat antal provpredikanter. Mellan dem, som mottagit kallelse och av konsistoriet prövats behöriga att uppföras å förslag till kyrkoherdetjänst, äger därefter val rum. De tre, som vid valet erhållit de flesta rösterna, skola av konsistoriet uppföras å förslag, varefter kungl. maj:t äger utnämna en av de sålunda å förslag uppförda. Vid tillsättande av de nämnda komministerbefattningarna äga resp. församlingar kalla en fjärde provpredikant, vilken jämte de av konsistoriet föreslagna skall uppföras å förslag. Den som vid valet erhåller de flesta rösterna, skall av konsistoriet erhålla fullmakt å tjänsten.

För finska och tyska församlingarna gälla särskilda privilegier.

Många mindre prästsysslor vid offentliga inrättningar utses av vederbörande myndigheter. Samfundet Pro fide et christianismo äger rätt att tillsätta några prästerliga kateketer i huvudstaden med uppgift att biträda församlingarnas prästerskap vid konfirmationsundervisningen. Innehavarna räkna prästerliga tjänsteår och avlönas av samfundet med bidrag av församlingarna.

För prästerskapet i Stockholms stads territoriella församlingar hava genom kungl. resolutioner den 26 april 1918, med tillägg den 27 juni 1927 (för Bromma församling), 30 juni 1920 (för Brännkyrka församling) och 20 juni 1924 (för övriga församlingar) nya lönereregleringar faststälts jämlikt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 dec. 1910. Dessa lönereregleringar äga tillämpning under tjugn år, d. v. s. för Bromma församling t. o. m. den 30 april 1939, för Brännkyrka församling t. o. m. den 30 april 1941, för Storkyrkoförsamlingen samt Katarina och Sofia församlingar t. o. m. den 30 april 1946 samt för övriga territoriella församlingar t. o. m. den 30 april 1945. Därest den kyrkliga indelningen beträffande Bromma, Brännkyrka, Johannes, Katarina eller Matteus församlingar under lönereregleringsperioden ändras, skola de för dessa församlingar fastställda lönereregleringar ej gälla längre, än till dess sådant beslut går i verkställighet.¹⁾

Lagar m. m. Kungl. förordning om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 nov. 1863, med ändringar den 22 maj 1891, 15 april 1904, 16 juni 1905, 12 juli 1907, 29 juni och 16 okt. 1908, 26 maj 1909, 1 juni 1912, 14 aug. 1914, 25 juni 1917, 24 maj och 23 dec. 1918, 7 mars 1919, 30 juni 1920, 16 maj, 13 juni och 20 juni 1924 samt 28 sept. 1928. Lag med vissa ändrade bestämmelser rörande Stockholms stads konsistorium den 4 mars 1927. Lag ang. tillsättning av prästerliga tjänster den 9 dec. 1910, med ändringar den 20 juni 1918 och 10 dec. 1920. Kungl. stadga ang. prästval den 9 dec. 1910, med ändring den 10 dec. 1920. Kungl. kung. den 9 dec. 1910 med vissa föreskrifter ang. vad som bör iakttagas vid ledighet i prästerlig tjänst samt ansökning till sådan tjänst, med ändringar den 29 aug. 1921 och 21 nov. 1925. Kungl. kung. ang. särskild ordning vid tillsättning av vissa prästerliga tjänster den 10 dec. 1920. Lag ang. lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet till svenska kyrkan

¹⁾ 1927 års prästlönereregleringssakkunniga hava den 21 jan. 1930 framlagt förslag till riktlinjer för ny lagstiftning rörande prästerskapets avlöning m. m., åsyftande bl. a. de ordinarie prästerliga befattningarnas inordnande i ett fast system av tjänsteklasser och avskaffande av den nuvarande ordningen med individuella lönereregleringar.

**Kyrkl. in-
stitu-
tioner.** samt hennes prästerskap och betjäning den 16 okt. 1908, med ändring den 28 sept. 1928. Kungl. kung. den 16 okt. 1908 ang. ersättning av allmänna medel åt svenska kyrkan tillhörande församling med anledning av främmande trosbekännare tillkommande lindring i skattskyldigheten till svenska kyrkan samt hennes prästerskap och betjäning, med ändring den 28 sept. 1928. Lag ang. reglering av prästerskapets avlöning den 9 dec. 1910, med ändringar den 4 april och 9 juni 1916, 19 nov. 1920, 21 nov. 1925, 17 dec. 1926 samt 28 sept. 1928. Lag den 17 dec. 1926 om vissa lönetillägg åt präster i nyreglerade pastorat i anledning av nådårsrättens upphävande m. m. Lag om emeritilöner för präster den 9 dec. 1910, med ändringar den 18 mars 1927 och 13 dec. 1929. Kungl. kung. den 8 nov. 1918 ang. beredande av emeritilöner åt präster, med ändring den 13 dec. 1929. Kungl. maj:ts förnyade reglemente för prästerskapets änke- och pupillkassa den 17 dec. 1926. Kungl. förordning den 18 april 1914 angående reglering av det extra ordinarie prästerskapets avlöning m. m., med ändringar den 25 sept. 1920 och 17 dec. 1926. Lag om provisorisk tilläggslön åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat m. m. den 13 dec. 1929. Kungl. kung. den 13 dec. 1929 ang. provisoriskt tilläggsarvode åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster m. m. Kungl. kung. den 18 juni 1927 ang. dyrtidstillägg åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster.¹⁾ Kungl. kung. den 18 juni 1927 ang. dyrtidstillägg åt innehavare av prästerliga emeritilöner. Ekle-siastik boställsordning den 9 dec. 1910, med ändring den 21 nov. 1925. Kungl. resolutioner den 26 april 1918, 30 juni 1920, 20 juni 1924 (ändr. 23 aug. 1929) och 27 juni 1927 ang. lönsregleringar för prästerskapet i huvudstadens territoriella församlingar.

Stockholms stads konsistorium med därunder hörande församlingar.

Stockholms stads (större) konsistorium består av ärkebiskopen som preses, när han är tillstädes,

¹⁾ Kungl. proposition med förslag ang. ändrade grunder för dyrtidstillägg åt ifrågavarande prästerliga befattningshavare har avgivits till innevarande års riksdag. Förslaget innebär, att dyrtidstillägg skall utgå å samtliga kontanta av-löningsförmåner (dock ej å hyresersättning) med ett procenttal, som är tre enheter lägre än det för statliga reglerade befattningar i allmänhet stadgade (d. v. s. vid en levnadskostnadsindex av 165 ett dyrtidstillägg av 11 % för prästerliga befattningshavare). Den nya författningen är avsedd att vinna tillämpning från den 1 maj 1930.

pastor i Storkyrkoförsamlingen (pastor primarius) såsom ordinarie preses samt kyrkoherdarna Stockholms övriga territoriella pastorat och i tyska och finska församlingarna som ledamöter. Rörande mindre konsistoriet se nedan.

Under Stockholms stads konsistorium lyda dels huvudstadens 18 territoriella församlingar, dels tvenne nationella församlingar tyska och finska församlingarna. En del allmänna inrättningar, som förut bildat icke territoriella församlingar, ingå sedan den 15 oktober 1910 i respektive territorialförsamlingar.

Angående församlingar av främmande trosbekännare se sid. 404.

Författningar. Kungl. instruktion för pastor primarius i Stockholm den 16 dec. 1668. Kungl. förordning den 11 febr. 1687 huru med rättegång uti domkapitlet skall förhållas.

Stockholms stads konsistorium.

Expedition: Storkyrkan (postadress: post-fack 2016, Stockholm 2); t. (10) 38 08; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 11—12; sessionstid: varannan tisdag kl. 13 (sommarmånaderna var tredje tisdag kl. 13).

Stockholms stads prästerskap lydde till en början under ärkebiskopen och domkapitlet i Uppsala. När Stockholms konsistorium upprättades är ovist, men dess tillvaro är känd från 1500-talets slut. I kungl. förordning om rättegången i domkapitlet den 11 februari 1687 förordnades, att ärkebiskopen skulle vara »preses primarius» och kyrkoherden i Storkyrkan preses. Enligt gammal hävd var tidigare kyrkoherden i Klara församling vice preses. Gustav I lär hava åmnat göra Stockholm med närbelägna församlingar till eget stift, ett liknande förslag väcktes på 1700-talet, men kom aldrig till verkställighet.¹⁾ Enligt konsistorii beslut den 11 juni 1915 intaga dess ledamöter med undantag av pastor primarius plats efter dagen för inträdet i konsistorium.

Enligt den 4 mars 1927 utfärdad lag med vissa ändrade bestämmelser rörande Stockholms stads konsistorium har konsistoriet i vissa avseenden erhållit ändrad organisation. Fr. o. m.

¹⁾ 1925 års kyrkomöte har hos kungl. maj:t hemställt om framläggande av förslag snarast möjligt, att Stockholms stad, med tillägg nu eller framdeles av kringliggande landsbygd, måtte göras till särskilt stift med egen biskop. Denna framställning har i avgivna yttranden tillstyrkts av Stockholms stads konsistorium, överståthållar-ämbetet och kammarkollegium. Ärkebiskopen har i en till kungl. maj:t i februari 1929 ingiven framställning, till vilken Uppsala domkapitel anslutit sig, hemställt om skyndsamt utredning rörande upprättandet av ett särskilt stift för Stockholm med omnejd.

den 1 maj 1927 utgöres nämligen Stockholms stads konsistorium av dels dess större konsistorium, sammansatt enligt förut gällande regler (se ovan), dels dess mindre konsistorium, bestående av pastor primarius såsom ordförande samt sex av det större konsistoriets ledamöter, utsedda genom val på visst sätt av det större konsistoriet för en tid av sex år (två ledamöter avgå vartannat år). Det större konsistoriet skall handlägga och pröva de ärenden, som av kungl. maj:t hänskjutas till dess avgörande eller yttrande. Övriga ärenden handläggas av det mindre konsistoriet. Enligt lagen äger ärkebiskopen taga säte och stämma i konsistoriet; och tillkommer det honom, då han är tillstädes, att föra ordet.

Konsistoriet äger jämlikt gällande författningar utse en ledamot (jämte suppleanter till erforderligt antal) i Stockholms folkskoleledning samt en ledamot och en suppleant i Stockholms stads kyrkogårdsnämnd (jfr sid. 183 och 285).

Kostnaderna för konsistoriets verksamhet betras av statsmedel.

Stockholms stads större konsistorium.

Förnämste preses.

Söderblom, L. O. J., ärkebiskop (självskr.).

Ordinarie preses.

Widner, N., pastor primarius, kyrkoherde i Storkyrkoförs. (självskr.).

Konsistorii assessorer.

Montell, V., kyrkoherde i finska förs.
Larsson, C. V., kyrkoherde i Kungsholms förs.
Hallberg, H. E., kyrkoherde i Gustav Vasa förs.
Öhman, K., kyrkoherde i Johannes förs.
Källander, A. J., kyrkoherde i Hedvig Eleonora förs.
Berglund, A. A. T., kyrkoherde i Matteus förs.
Lindskog, H. J., kyrkoherde i Brännkyrka förs.
Bengtson, H. G. V., kyrkoherde i Oscars förs.
Svensson, M. T. K., kyrkoherde i Bromma förs.
Klefbeck, E. A., kyrkoherde i Sofia förs.
Bokander, H. G. E., kyrkoherde i Klara förs.
Ohly, C. E. W., kyrkoherde i tyska förs.
Andræ, S. E. J., kyrkoherde i Jakobs förs.
Lindgren, J., kyrkoherde i Engelbrekts förs.
Hagard, A., kyrkoherde i Adolf Fredriks förs.
Ljunge, H. T. N., kyrkoherde i St Görans förs.
Molin, O. E., kyrkoherde i Maria förs. (fr. o. m. 1/1 1931).
Edquist, C., kyrkoherde i Katarina förs. (fr. o. m. 1/5 1931).
Mogård, J. A. B., kyrkoherde i Högalids förs. (fr. o. m. 1/7 1931).

Stockholms stads mindre konsistorium.

Widner, N., självskr. ordf.; Bokander, H. G. E., Lindskog, H. J. (för tiden till 1/5 1935); Hallberg, H. E., Larsson, C. V. (för tiden till

1/5 1933); *Källander, A. J., *Montell, V. (för Kyrkl. tiden till 1/5 1931).

Konsistoriesekreterare.

Sahlin, E. C.

Ett manligt biträde, ett kvinnligt biträde, en vaktmästare.

in-
stitu-
tioner.

Ekklesiastika boställsnämnden för Stockholm.

Jämlikt ekklesiastika boställsordningen den 9 dec. 1910, i dess lydelse enligt lag den 21 nov. 1925, samt ekklesiastika arrendeförordningen den 21 nov. 1925 skall ekonomisk besiktning å prästgårdar och löneboställen — med löneboställe avses sådan till prästerskapets avlöning anslagen fastighet, som ej är avsedd till löntagares bostad — och arrendeuppskattning vid utarrendering av löneboställe verkställas av en boställsnämnd, bestående av tre i orten boende, i lantbruks- och därmed sammanhängande affärsförhållanden kunniga män. I Stockholm skall finnas en dylik nämnd. Av nämndens ledamöter skola två, jämte lika antal ersättare, utses för tre år, den ene, tillika ordförande, av överståthållarämbetet och den andre av konsistoriet. Som tredje ledamot inträder en av de personer, som pastoratsvis (en för varje pastorat), likaledes för tre år, utses för tjänstgöring i nämnden. I varje särskilt fall skall bland de sålunda valde inkallas den närmast boende, som ej tillhör det av förrättningen berörda pastoratet.

Prästgårdar och löneboställen jämlikt ovan nämnda författningar finnas enligt nu gällande löneregleringar för prästerskapet i Stockholms församlingar endast i Brännkyrka och Bromma församlingar.

Nuvarande ledamöter i ekklesiastika boställsnämnden för Stockholm äro utsedda för tiden 1 maj 1929—30 april 1932.

Ledamöter.

Brundin, A. H., disponent, ordf. (utsedd av överståthållarämbetet); Sandberg, S. O., arrendator (utsedd av konsistoriet); Wallin, J. A., distriktsuppbördsman (utsedd av Brännkyrka pastorat); Larsén, J. A., byggnadsverkmästare (utsedd av Bromma pastorat).

Ersättare: Nettelbladt, H., direktör (utsedd av överståthållarämbetet); Larsén, C. G., verkmästare (utsedd av konsistoriet); en vakant (utsedd av Brännkyrka pastorat); Norström, K., fanjunkare (utsedd av Bromma pastorat).

Stockholms kyrkliga ungdomsråd.

Konsistoriet beslöt den 12 febr. 1924 att tillsätta ett kyrkligt ungdomsråd för Stockholm. Rådets uppgift är att — utan att stö-

Kyrkl. in-stitutioner. rande ingripa i de redan existerande ungdoms-organisationernas arbete — hålla ett vaket öga på de behov, som kunna finnas för ett särskilt ingripande till den kyrkliga ungdomsvårdens höjande och därvid taga lämpliga initiativ. Nuvarande ledamöter äro utsedda av konsistoriet för åren 1930—1932.

Kyrkliga ungdomsrådet åtnjuter bidrag från Storkyrkoförsamlingen (för år 1930 med 500 kr.).

Ledamöter.

Bergström, J. E. G., förste sekreterare i diakonistyrelsen; **Bokander, H. G. E.**, kyrkoherde, ordf.; **Collini, C. G. E.**, komminister; **Friberg, G. F. O.**, sekreterare i diakonistyrelsen; **Kjederqvist, Elsa S. J.**, sekreterare i diakonistyrelsen; **Krook, O.**, ständig adjunkt; **Nystedt, B. O.**, ständig adjunkt; **Sundqvist, E. G.**, sekreterare i diakonistyrelsen; **Wiklund, E. V.**, ständig adjunkt.

Kyrkliga socialrådet för Stockholm.

Stockholms stads konsistorium beslöt den 2 febr. 1926 att tillsätta ett kyrkligt socialråd för Stockholm.

Rådets uppgift är att med uppmärksamhet följa de sociala inrättningarnas arbete för att därvid söka upptäcka de punkter, på vilka det kan vara behöfligt och lämpligt, att kyrkan erbjuder sin tjänst; att, när sådan upptäckt gjorts, i samförstånd med vederbörande inrättning vidtaga nödiga åtgärder för fullgörande av sådan tjänst; att ägna särskild uppmärksamhet åt den kvinnliga ungdom, som sedligt urartat eller är i fara att urarta, och därvid efter samråd med barnavårdsnämnden vidtaga de åtgärder, som kunna visa sig behöfliga; samt att förmedla föredrag av kristligt-socialt innehåll vid församlingsaftnar och ungdomsmöten i Stockholm.

Rådet har för sitt räddningsarbete inrättat dels ett mindre upptagningshem, Humlegårdsgatan 14—16 (t. Ö. (60 0) 3 17), dels ett inackorderingshem, Danviksgatan 1 (t. S. (41 39 60), med plats för fjorton skyddslingar. Föreståndarinnan vid det förstnämnda hemmet utövar jämväl s. k. nattmission.

Socialrådet åtnjuter genom svenska skyddsförbundet statsbidrag (2,500 kr.) ävensom bidrag från flera av huvudstadens territoriella församlingar (för år 1930 sammanlagt 4,550 kr.).

Rådets nuvarande ledamöter äro utsedda för åren 1929—1931.

Ledamöter.

Heckscher, f. Westberg, Ebba S. M., professorska; **Lindskog, H. J.**, kyrkoherde, ordf.; **Pauli, Ebba H.**, fröken; **von Rosen, f. Tamm, Maria**, grevinna, kassaförvaltare; **Ström, T. W.**, socialsekreterare i diakonistyrelsen, sekr.; **Thomasson, Lilly A. O.**, folkskollärarinnan.

Hornö skyddshem.

Hornö, Enköping; t. Upplands Vallby 28.

Kyrkliga socialrådet har, sedan statsbidrag i form av lån m. m. för ändamålet beviljats av 1928 års riksdag, åtagit sig att upprätta och driva ett skyddshem för vanartade flickor med plats för 20 flickor. Hemmet, som har förlagts till den för ändamålet inköpta egendomen Hornö i Vallby socken vid Enköping är avsett för sådana flickor i åldern 15—18 år, som enligt beslut av barnavårdsnämnd skilts från sina hem och omhändertagits för skyddsuppföstran. Det öppnades den 1 dec. 1928. Hemmet förvaltas av en särskild, av socialrådet inrättad förening, Stockholms kyrkliga skyddshemsförening (ordförande: fröken Ebba Pauli).

Föreståndarinnan.

Hasselberg, H. M. (Greta).

Diakonistyrelsens råd- och hjälpbyrå.

Centralstationen, C.; t. N. (20) 30 92; byrån hålles öppen alla vardagar kl. 8—15,30 och 17,30—19,30.

Under medverkan av kyrkliga socialrådet inrättade svenska kyrkans diakonistyrelse år 1927 i av statens järnvägar avgiftsfritt upplåten lokal inom Stockholms centralstation (norra ankomsthallen) en råd- och hjälpbyrå, avsedd att med vägledning och råd hjälpa resande, särskilt sådana, som — obekanta med förhållandena i Stockholm — anlända till staden för att söka eller tillträda arbetsanställning. Byrån förestås av en diakonissa. Verksamheten ledes av ett särskilt av diakonistyrelsen tillsatt utskott, vars sekreterare är socialsekreteraren T. Ström (se ovan).

Till byråns verksamhet utgår fr. o. m. år 1930 ett årligt bidrag från Stockholms stad å 3,000 kr. (jfr sid. 349). Byrån erhåller även bidrag av fattigvårdsnämnden (till bestridande av kostnader för fattigas resor till sina hemorter). I övrigt uppehålls verksamheten genom skänkta medel.

Föreståndarinnan.

Eriksson, Anna K.

Storkyrkoförsamlingen.

(St Nikolai.)

Expedition: Stortorget 1, St.; t. (10 0) 1 62, N. (20) 23 66 (expeditionen); (10) 35 88 (kyrkoherdens tjänsterum); expeditionstid: vardagar 10—11 samt helgfria fredagsaftnar 19—20. Äldre kyrkoarkivet, i Storkyrkan: måndagar och torsdagar 10,30—12,30.

Storkyrkoförsamlingen, den äldsta av Stockholms församlingar, har ursprungligen omfattat Stadsholmen samt nuv. Helgeandsholmen och nuv. Riddarholmen. Riddarholmen, som redan ti-

digd på 1600-talet hade egen kyrkoherde, utgjorde emellertid åren 1637—1807 en självständig församling, till vilken av staden mellan broarna jämväl hörde området väster om nuv. Stora Nygatan, och som 1663—1668 samt 1680—1784 hade Bromma församling till annex. Helgeandsholmen åter delades 1643 mellan Klara och Jakobs församlingar men lades 1906 till Storkyrkoförsamlingen. Till denna hörde som annex åren 1529—1636 och 1668—1671 även Solna (under den förra perioden med nuv. Kungsholmen) samt åren 1636—1668 Lovö. Storkyrkan torde hava grundlagts av Birger Jarl omkring år 1260. Den har åren 1902—1910 undergått genomgripande reparations- och ändringsarbeten. Riddarholmskyrkan, som tillkom i slutet av 1200-talet, tjänstgör numera ej som församlingskyrka utan endast som konungahusets gravkyrka.

Stat år 1930. Utgifter: 151,793 kr.; inkomster: 61,200 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 25 öre, till prästerskapets avlöning 16 öre och till skolkassan 4 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 10,000 kr., provisorisk tilläggslön 2,100 kr., fyllnadsersättning 1,400 kr. (jfr även nedan), fri bostad; såsom konsistorii preses dessutom ersättning för mistad kronotonde c:a 6,000 kr. Två komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggslön 2,100 kr., fyllnadsersättning 250 kr. (jfr även nedan), fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggsarvode 900 kr., ersättning för vivre 3,000 kr. Kyrkonotarie: arvode 750 kr., som arkivföreståndare 500 kr. Kyrkokassör: lön 2,300 kr., från donationsfond 1,000 kr. Klockare: lön 2,500 kr., tre ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad, bränsleersättning 400 kr. Organist: lön 2,000 kr., ett ålderstillägg 500 kr. Kantor: lön 2,000 kr. Diakonissa: arvode 900 kr., fri bostad (dessutom avgift till diakonissanstalten). Förste kyrkovaktmästare: lön 2,640 kr., dessutom arvode för kyrkoskrivargöromål 500 kr. Maskinist och portvakt: lön 2,250 kr., två personliga ålderstillägg, vardera å 250 kr., för portvaksbestyr m. m. 550 kr., fri bostad. — Dessutom utgår till församlingens prästerliga befattningshavare dels dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder¹⁾, dels ock rörligt lönetillägg (å samtliga kontanta avlöningsförmåner utom fyllnadsersättningar) enligt för stadens befattningshavare gällande grunder. Till församlingens övriga befattningshavare — med undantag för den del av kyrkokassörens avlöning, som utgöres av donationsmedel — utgå dels fasta tillägg å 33 $\frac{1}{3}$ % av avlöningsbeloppen (dock ej å förste kyrkovaktmästarlönen), dels rörliga tillägg å avlöningsbeloppen och de fasta tilläggen enligt samma grunder, som gälla för stadens befattningshavare.

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

Församlingens kyrkoråd.

Widner, N., kyrkoherde, pastor primarius, självskr. ordf. (se nedan); ***Carlsson, J. E.**, lagerarbetare; **Creutz, J. W.**, f. d. assuransdirektör; **Eklund, J. M.**, fabrikör, kyrkovärd; ***Hellström, L. G.**, grosshandlare; **Leuhusen, F. W. O.**, frih., riddarhussekreterare, kyrkovärd; **Lindkvist, K. M.**, elektriker; ***Thulin, P. G. N.**, generalkonsul; ***Winberg, K. A.**, förste vaktmästare.

Suppleanter: **Dahl, E. M. K.**, grosshandlare; ***Gustafson, K. W.**, chaufför; **Hedström, A. E.**, källarmästare; ***Johansson, G. A.**, hamnarbetare; **Johanson, K. O.**, plåtslagare; ***Ljungberg, J. H.**, fabrikör; **Nilsson, A. E.**, glasmästare; *en vakant.

Kyrkonotarie och arkivföreståndare.

Tunberg, L. W. T., amanuens; t. Djursholm 880.

Kyrkokassör.

Tunberg, L. W. T., amanuens; expedition: Stortorget 1, n. b., *St.*; mottagning: tisdagar 12—13 och första helgfria dagen i varje månad 12—13 (under juni—aug. den 1 och 15 i månaden, resp. närmast följande helgfria dag, 12—13); t. (10) 70 71.

Församlingens skolråd.

Se sid. 196.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Utgöres av skolrådet, se sid. 196.

Församlingens revisorer.

För kyrkorådet.

Lundberg, C. O., hamnarbetare; **Rylander, C. G.**, specierhandlare.

Suppleanter: **Mårtensson, J. L.**, materialförvaltare; **Pettersson, P. A.**, grosshandlare; **Svensson, D.**, kontorsvaktmästare.

För skolrådet.

Palmér, F. L., målarmästare; **Winberg, K. A.**, förste vaktmästare.

Suppleanter: **Konow, J. A. W.**, prakt. läkare; **Carlsson, J. E.**, lagerarbetare.

Kyrkoherde.

Widner, N., pastor primarius.

Komministrar.

Mörner, A. K.; en vakant, *tjff.* **Adell, A. G.**

Ständig adjunkt.

Krook, O.

Klockare.

Johnson, C. G.

Organist.

Wikander, D.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Kantor.

Vakant, *tjf. Lizell, S.*

Diakonissa.

(Skomakaregatan 30, St.; t. N. (20) 30 90;
mottagningstid: alla vardagar 8,30—9,30.)

Jonsson, H. K. (Kerstin).

Förste kyrkovaktmästare.

Vakant, *tjf. Sjögren, F. M.*

En maskinist och portvakt.

Klara församling.

Expedition: Brunkebergsgatan 10, C.; t. N. (20) 8 69 (exp.), (10) 86 23 (kyrkoherden); expeditionstid: vardagar 10—11 samt (utom juni—aug.) helgfria fredagar 19—20.

På den plats, där det av Magnus Ladulås på 1280-talet grundade, av Gustav Vasa 1527 nedrivna S:ta Clara kloster legat, byggdes under Johan III:s tid, sannolikt 1575—1590, Klara kyrka. Vid en eldsvåda 1751 nedbrann kyrkan men började omedelbart återuppbyggas, så att den redan 1753 kunde invigas på nytt. Kyrkan genomgick under år 1907 en genomgripande reparation. Ursprungligen tjänstgjorde kyrkan som gudstjänstlokal för hela Norrmalm. År 1643, då Jakobs kyrka blivit färdig, skedde emellertid en delning, så att trakten öster om Brunkeberg lades till denna kyrka, medan Klara kyrka blev gudstjänstlokal för Norrmalm väster om Brunkeberg jämte nuvarande Kungsholmen. År 1671 blev Kungsholmen emellertid avskördad till egen församling, och år 1773 avskildes den norra delen av församlingen till Adolf Fredriks församling. Bromma församling utgjorde annex till Klara under åren 1624—1663 samt 1668—1680. Fr. o. m. år 1925 har med Klara församling införlivats den öster om Klara sjö belägna delen av Kungsholms församling.

Stat år 1930. Utgifter: 235,848 kr.; inkomster: 95,900 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 14 öre, till prästerskapets avlöning 5 öre, till skolkassan 3 öre samt till församlingsbiblioteket 1,5 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 14,900 kr. per år, fri bostad. Komminister: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 10,010 kr. per år, fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggs-arvode 900 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr., dessutom hyresersättning 1,500 kr. Kyrkonotarie: arvode 600 kr. Bokförare:

lön 2,500 kr., tre personliga lönstillägg, vardera å 500 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 3,500 kr., fri bostad. Organist: lön 2,500 kr., ett ålderstillägg å 500 kr., dessutom för musikandakter 500 kr. Kantor: lön 2,500 kr. Diakonissa: arvode 1,500 kr., fri bostad (dessutom avgift till diakonissanstalten). Kyrkovaktmästare: lön 2,400 kr., två personliga lönstillägg, vardera å 300 kr., ersättning för städning 1,200 kr., fri bostad. Portvakt: lön 1,800 kr., fri bostad. Värmelednings-skötare: lön 3,200 kr. — Till församlingens prästerliga befattningshavare utgår dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder¹⁾ och till övriga befattningshavare rörligt tillägg i huvudsaklig överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Bokander, H. G. E., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); **Dahlén, G. S.**, tandläkare; ***Dahlström, J. F. A.**, maskinist; ***Erikson, K. M.**, vaktmästare; ***Magnusson, A. E.**, byggmästare, stadsfullm., kyrkovård och kassaförvaltare; **Nylander, O. E.**, direktör; **Schager, F. O.**, byråchef; ***Söderberg, F. F. V.**, fil. d.r., kyrkovård; **Törnberg, A. O. O.**son, förste reparatör.

Suppleanter: **Barr, O. D. E.**, prakt. läkare; **Hintze, P. R.**, typograf; ***Jungmarker, f. Johanson, D. Ruth H.**, fru; ***Martin, L. G. M.**, advokat.

Kyrkonotarie.

Romare, P. B., aktuarie; t. Ålsten 5 19.

En bokförare.

Församlingens skolråd.

Se sid. 196.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 406.

Församlingens revisorer.

För kyrkorådet.

Asplund, E. M., prakt. läkare; **Franzén, K. A.** H., skräddare; **Nissvandt, S. G.**, direktör. **Suppleanter:** **Salén, C. L.**, handlande; **Wetterstrand, E. V. H.**, direktör.

För skolrådet.

Falk, H. A., handlande; **Nissvandt, S. G.**, direktör; **Stenberg, C. V.**, köpman. **Suppleanter:** **Svensson, D. F.**, vaktmästare; **Paulson, P. E.**, kallarmästare.

Kyrkoherde.

Bokander, H. G. E.

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

Komminister.

Bratt, E. J.

Ständig adjunkt.

Werner, A. I.

Klockare och kyrkofogde.

Lundgren, K. I. W.

Organist.

Johanson, M. S.

Kantor.

Hammarström, M. H.

Diakonissa.

(Klara östra kyrkogata 8, C.; t. N. (2) 11 50; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 9—11.)

Berg, Karin.

Kyrkovaktmästare.

Strandberg, B. F. N.

En portvakt, en värmeledningsskötare.

Kungsholms församling.

(Ulrika Eleonora.)

Expedition: Parmmätaregatan 3, C.; t. (5) 338 16, K. (50) 61 84; expeditionstid: vardagar 10—11 samt t. v. helgfria fredagar 19,30—20,30.

Hittillsvarande Kungsholms församling lydde ursprungligen under Solna, hörde jämte denna till Storkyrkoförsamlingen under åren 1529—1636 och kom 1643 till Klara församling. År 1671 skildes Kungsholms från Klara och bildade egen församling med Solna som annex 1671—1685. På den nuvarande kyrkans plats lades 1673 grunden till den nya församlingens kyrka. En provisorisk träkyrka, som upbyggts redan året förut, uppbrann 1679, varefter gudstjänster höllas i ett hus vid Hantverkaregatan. Byggandet av kyrkan gick nämligen till följd av församlingens fattigdom och ringa invånarantal (1672 blott 193 personer) synnerligen långsamt; först 1688 kunde kyrkan invigas och uppkallades efter dåvarande drottningen Ulrika Eleonora. Fullständigt färdigbyggd blev kyrkan först 1757 och torner först 1813.

Fr. o. m. den 1 jan. 1925 har av Kungsholms församling dess västra del utbrutits för att bilda en egen församling, S:t Görans församling (se nedan), samt dess öster om Klara sjö belägna del överflyttats till Klara församling.

Kungsholms och S:t Görans församlingar hade till en början efter delningen gemensam ekonomi, men fr. o. m. år 1930 har jämlikt beslut av kungl. maj:t den 23 aug. 1929 denna ekonomiska gemenskap upphört.

Stat år 1930. Utgifter: 179,954: 50 kr.; inkomster: 37,200 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 19 öre, till prästerskapets avlönning 6 öre och till skolkassan 6 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 120 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 14,055 kr. per år, fri bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 75 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggsarvode 900 kr., särskilt lönetillägg 46: 50 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr. Kyrkonotarie: arvode 1,200 kr. Räkenskapsförare: arvode 1,600 kr. Skrivbiträde: arvode 1,600 kr. Klockare, kantor och kyrkofogde: lön 3,400 kr., ett ålderstillägg 600 kr., fri bostad, arvode som kördirigent 2,000 kr. Organist: lön 3,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Diakonissa: arvode 1,400 kr., fri bostad (dessutom avgift till diakonissanstalten). Kyrkovaktmästare: lön 2,100 kr., ett ålderstillägg å 300 kr., för städning 1,600 kr., fri bostad. Värmeledningsskötare: lön 2,400 kr., ett ålderstillägg å 300 kr., fri bostad eller hyresersättning. — Till församlingens prästerliga befattningshavare utgår dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder¹⁾ och till övriga befattningshavare rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Larsson, C. V., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Bergholtz, D. A., föreståndare; *Borgström, A. G. S., justitieråd, kyrkovärd; *Kihlberg, A. R., järnvägstjänsteman; Lennström, J. A., posttjänsteman; Mossberg, K. W. R., civilingenjör, stadsfullm.; Sandström, K. G. A., tf. polisassessor; *Simon, C. G:son, tillsyningsman, kyrkovärd; Trönberg, P., överlärare.

Suppleanter: Adling, A. A:son, byggnadsingenjör; *Berg, L. H., kamrerare; Fredriksson, N., undervisningsråd; *Häggqvist, G. P. E., professor; *Jonsson, E. A., försäkringstjänsteman; Mårtensson, K. F. D., brandförman; *Richter, K. D. E., tjänsteman; Spångberg, A., direktör.

Kyrkonotarie.

Eckerström, I. J. B. A. A. E., kamrerare; t. K. (50) 35 26.

En räkenskapsförare, ett skrivbiträde.

Församlingens skolråd.

Se sid. 197.

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

Kyrkl. in- stitu- tioner.

Församlingens revisorer.¹⁾

För kyrkorådet.

Abenius, H. V., riksbanksrevisor; **Blom**, S. D., extra byrådirektör; **Larson**, G. A., yrkeslärare; **Lovén**, N. W., kurator.
Suppleanter: **Alvarsten**, S. F. N., extra revisor; **Carlsson**, B. A. B., bokhållare; **Gravenius**, G. V., köpman; **Kallin**, J., målare.

För skolrådet.

Ehrnfelt, R. O., uppbördskommissarie; **Hallberg**, K. H. V., murare; **Malmström**, A., kassör; **Ånstrand**, C. F., kvarnarbetare.

Suppleanter: samma som för kyrkorådet (se ovan).

Kyrkoherde.

Larsson, C. V.

Komministrar.

Ramsten, B. A.; **Kihlstedt**, G.

Ständig adjunkt.

Skylling, B. L:son.

Klockare, kantor och kyrkofogde.

Sandberg, G. V.

Organist.

Skarby, J. E.

Diakonissa.

(*Kungsklippan* 7 B, C.; t. K. (50 0) 1 22; mottågning: *Hantverkaregatan* 6 (ingång från kyrkogården), C., alla vardagar, utom tisdagar, 9—10; t. K. (50) 89 38.)

Nilsson, Almina G.

Kyrkovaktmästare.

Gustafsson, N. E.

En värmeledningsskötare.

St Görans församling.

Expedition: Arbetaregatan 21, C.; t. K. (50) 75 82 (exp.), K. (50) 75 89 (kyrkoherden); *expeditionstid: vardagar* 10—11 samt *helfria fredagar* 19,30—20,30.

St Görans församling utbröts den 1 jan. 1925 ur Kungsholms församling (jfr ovan under denna församling) och utgör fr. o. m. den 1 maj 1925 eget pastorat. Församlingens kyrka, till vilken grunden lades år 1906, och som uppfördes huvudsakligen av donerade medel, invigdes år 1910.

Stat år 1930. Utgifter: 161,294 50 kr.; inkomster: 55,825 12 kr.

¹⁾ För granskning av Kungsholms och St Görans församlingars gemensamma räkenskaper för år 1929 (jfr sid. 383 och nedan).

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 18 öre, till prästerskapets avlönning 6 öre och till skolkassan 7 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 120 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 75 kr., fri bostad, till förste komministern dessutom fyllnadsersättning 1,476 kr. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggsarvode 900 kr., särskilt lönetillägg 46: 50 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr. Kyrkonotarie: arvode 1,200 kr. Räkenskapsförare: arvode 1,100 kr. Skrivbiträde: arvode 1,600 kr. Klockare: lön 2,000 kr., fri bostad. Organist: lön 2,700 kr. Kantor och kördirigent: lön 2,700 kr. Diakonissa: arvode 1,400 kr., fri bostad (dessutom avgift till diakonissanstalten). Kyrkovaktmästare: lön 2,000 kr., ett ålders-tillägg 300 kr., fri bostad. Värmeledningsskötare: lön 2,000 kr., arvode som kyrkovaktare och ringare 632 kr., fri bostad. — Till församlingens prästerliga befattningshavare utgår dyrtidstillägg enligt av kungl. majt och riksdagen fastställda grunder¹⁾ samt till övriga befattningshavare rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Ljunge, H. T. N., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); ***Allard**, O. E., ingenjör, kyrkovård; **Edberg**, P. O., spårvägsman, kyrkovård och kassaförvaltare; **Hessler**, A. A. H., sekreterare; **Johansson**, E. I., verkmästare; ***Lambert**, A., köpman; ***Mobert**, C. E., hantverksföreståndare; ***Ringqvist**, K. I., badare; **Risinger**, P. W., underläkare.

Suppleanter: ***Anderberg**, C. J., expeditiönsföreståndare; **Engberg**, J. M., järnvägstjänsteman; ***Frisk**, A. R., vaktmästare; **Lindholm**, J. F., maskinarbetare; **Pravitz**, A. G. F., redaktör; ***Sandahl**, K. H., förman; **Snygg**, K. F. B., överkonstapel; ***Öhman**, A. E., trädgårdsmästare.

Kyrkonotarie.

Lillieros, J., tf. rådman; t. K. (50) 23 44.

En räkenskapsförare, ett skrivbiträde.

Församlingens skolråd.

Se sid. 197.

Församlingens revisorer.

Revisionen avser Kungsholms och St Görans församlingars gemensamma räkenskaper för år 1929; till revisorer har St Görans försam-

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

ling utsett samma personer som Kungsholms församling (se sid. 384).

Kyrkoherde.

Ljunge, H. T. N.

Komministrar.

Lindberg, J.; Norrlander, Å. H.

Ständig adjunkt.

Skoglund, S. A. G.

Klockare.

Larsson, B. K. S. (se nedan).

Organist.

Sjörin, H.

Kantor och kördirigent.

Lundvik, H.

Diakonissa.

(Arbetaregatan 20, C.; t. K. (50) 24 08; mottagning: i S:t Görans kyrka alla vardagar, utom tisdagar och lördagar, 9—10; t. K. (50) 61 37).

Wallengren, Annie.

Kyrkovaktmästare.

Larsson, B. K. S. (se ovan).

En värmeledningsskötare.

Adolf Fredriks församling.

Expedition: Kammakaregatan 30, Va.; t. (1) 1 37 75, N. (20) 70 76; expeditionstid: vardagar 10—11 samt (utom juni—aug.) helgfria fredagar 19—20.

Nuvarande Adolf Fredriks församling hörde först under Klara. År 1673 byggdes emellertid på den plats, där Adolf Fredriks kyrka nu ligger, ett kapell, S:t Olofs kapell, och då detta år 1675 invigdes, anvisades den del av församlingen, som låg norr om Kammakaregatan (de s. k. Kungsbacksboerne), bänkplatser i detta kapell. År 1773 fick denna trakt av Klara församling bilda egen församling, uppkallad efter konung Adolf Fredrik, och följande år blev församlingens kyrka färdig, uppbyggd omkring det gamla kapellet. Enligt beslut av kungl. maj:t den 2 juni 1905 delades församlingen den 1 maj 1906 i trenne församlingar: Adolf Fredriks, Gustav Vasa och S:t Matteus.

Stat år 1930. Utgifter: 228,324: 33 kr.; inkomster: 21,830 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 43 öre, till prästerskapets avlöning 10 öre och till skolkassan 4 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålders-tillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggs-

arvode 900 kr., ersättning för vivre 3,000 kr., fri Kyrkl. in-stitu-tioner. bostad. Kyrkonotarie: arvode 800 kr. Bok-förare: arvode 800 kr. Klockare: lön 3,500 kr., två ålders-tillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Organist: lön 2,600 kr., två ålders-tillägg, vardera å 500 kr., personligt lönetillägg 800 kr. Kantor: lön 2,600 kr., två ålders-tillägg, vardera å 500 kr., personligt lönetillägg 800 kr. Församlingssyster: arvode 1,500 kr., fri bostad (dessutom avgift till diakonissanstalten). Kyrkovaktmästare: lön 3,000 kr., två ålders-tillägg, vardera å 300 kr., fri bostad. Vakt-mästare (i församlingshuset): lön 1,200 kr., två ålders-tillägg, vardera å 200 kr., fri bostad. Maskinist och ringare: lön 1,600 kr., två ålders-tillägg, vardera å 200 kr., hyresbidrag m. m. 600 kr. — Dessutom utgår till församlingens prästerliga befattningshavare dyrtidstill-lägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fast-ställda grunder¹⁾ samt till övriga befattnings-havare (med undantag av församlingssystemen) rör-ligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Hagardt, A., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Falk, S. G., direktör, stadsfullm.; *Hed-borg, J. W. J:son, köpman; Johannesson, E. A. V., justerare; *Klint, J. A., fabrikör, kyrko-värd; Lagergrehn, G. L., direktör, kyrko-värd; Rathsmän, J. C. N., grosshandlare; Sääf, L. G., förste postiljon; *Åhrberg, F. A. L., typograf.

Suppleanter: *Almgren, J. O., typograf; *Alm-gren, S. V., grosshandlare; Hjelm, K. J., in-genjör; *Källén, O. N., handlande; Lennholm, f. Ahlstedt, E. Maria, fru; Rudner, A. E., kassör; *Wahlström, S. G. E., ingenjör; Åker-blad, I., fabrikör.

Kyrkonotarie.

Ljungman, C. J. D., auditör; t. Ö. (60) 74 56. En bokförare.

Församlingens skolråd.

Se sid. 198.

Församlingens revisorer.

Bayard, A. E., tf. taxeringskommissarie; Gunnars-son, P. E., bankkamrerare; Moon, A. F. G., posttjänsteman.

Suppleanter: Eriksson, D. P. N., förtroende-man; Malm, E. R., lagerchef.

Kyrkoherde.

Hagardt, A.

Komministrar.

Wallstersson, K. E.; Wolfbrandt, E. G.

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Mannström, C. O. *Ständig adjunkt.*

Klockare.

Kantor.

Arrhenius, B. A. A.

Organist.

Nordqvist, G. L.

Församlingssystemer.

(Saltmätaregatan 1, Va.; t. N. (20) 41 45;
mottagningsstid: alla vardagar, utom ons-
dagar, 9—10.)

Molin, Märta C.

Kyrkovaktmästare.

Andersson, A. R.

En vaktmästare (i församlingshuset), en
maskinist och ringare.

Gustav Vasa församling.

*Expedition: Västmannagatan 63, Va.; t.
(3) 8 55 82, (3) 8 49 77; kyrkoherdens arbets-
rum N. (20 00) 38; expeditionstid: var-
dagar 10—11 samt (utom juni—aug.) helg-
fria fredagar 18,30—19,30.*

Församlingen skildes från Adolf Fredriks
församling den 1 maj 1906 (se ovan under denna
församling), och i juni s. å. invigdes den ny-
uppförda kyrkan.

Stat år 1930. Utgifter: 295,385: 72 kr.;
inkomster: 107,024: 23 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrko-
kassan 36 öre, till prästerskapets avlöning 7 öre
och till skolkassan 4 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön
8,000 kr., provisorisk tilläggslön 2,100 kr., fri
bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr.,
provisorisk tilläggslön 2,100 kr., fri bostad.
Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålders-
tillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggs-
arvode 900 kr., ersättning för vivre 3,000 kr.,
fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 800 kr. Bok-
förare: arvode 1,100 kr. Skrivbiträde: lön
2,500 kr. Klockare: lön 3,600 kr., två ålders-
tillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Kantor:
lön 3,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500
kr. Organist: lön 3,000 kr., två ålderstill-
lägg, vardera å 500 kr., personligt lönetillägg
500 kr. (utan dyrtidstillägg därå). En diako-
nissa: lön 1,400 kr., fri bostad (dessutom av-
gift till diakonissanstalten); en diakonissa: av-
lönad av fattigvårdsstyrelsen. En kyrkovakt-
mästare: lön 2,600 kr., två ålderstillägg, var-
dera å 300 kr., fri bostad. Värmelednings-
skötare: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, var-
dera å 300 kr., fri bostad. — Dessutom utgår
till församlingens prästerliga befattningshavare
dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riks-

dagen fastställda grunder¹⁾ samt därjämte till
kyrkoherden och komministrarerna rörligt lönetill-
lägg enligt för stadens befattningshavare gällande
grunder, ehuru med reduktion av procentalen,
för kyrkoherden med 4 enheter och för kommi-
nistrarna med 9 enheter. Till samtliga icke
prästerliga befattningshavare (med undantag av
skrivbiträdet) utgår rörligt tillägg i överens-
stämmelse med för stadens befattningshavare
gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Hallberg, H. E., kyrkoherde, självskr. ordf. (se
nedan); Ekman, C. G., bankdirektör, kyrko-
värd och kassaförvaltare; *Fredrikson, K.
G. A., tillsyningsman; *von Friesen, F. H.,
kamrerare; *Hallström, K. L. F., tjänsteman;
Ingmanson, O. G., förste bokhållare; Linderqvist,
C. J., tjänsteman; *Olsson, P. T., f. d. direk-
tör; Sällström, G. F. W., ingenjör, kyrko-
värd.

Kyrkonotarie.

Falkenberg, A. C. M., frih., kanslisekreterare;
t. (6) 7 88 99.

En bokförare, ett skrivbiträde.

Församlingens skolråd.

Se sid. 198.

Församlingens revisorer.

Björklund, S. S., kamrerare; Persson, L., kam-
rerare; Welander, A. S., snickare.
Suppleanter: Lindeborg, J. A., skohandlare;
Peterson, C. G., banktjänsteman.

Kyrkoherde.

Hallberg, H. E.

Komministrar.

Ankar, G. A.; Edsman, J. E.

Ständig adjunkt.

Lund, B. A.

Klockare.

Wärner, A. S.

Kantor.

Algård, E. O. B.

Organist.

Olsson, O. E.

Diakonissor.

(Gemensamma för församlingen och fat-
tigvårdsstyrelsen: Västmannagatan 63,
Va.; t. (3) 8 55 82, (3) 8 49 77, N. (20 0) 9 56;
mottagningsstid: tisdagar, fredagar och
lördagar 9—11.)

Norrbom, J. K. M. (Karin); Olsson, J. (Nanna).

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

Kyrkovaktmästare.

Aspe, G. F.

En värmeledningsskötare.

Matteus församling.

Expedition: Västmannagatan 92, Va.; t. (3)864 99 (exp.), (3)854 91, N. (2)214 50 (kyrkoherdens expeditionssum); expeditionstid: vardagar 10—11.

Församlingen skildes från Adolf Fredriks församling den 1 maj 1906 (jfr ovan under denna förs.). En kyrka hade redan före delningen blivit uppförd och invigd år 1903. Kyrkan har åren 1923 och 1924 undergått en omfattande om- och tillbyggnad.

Stat år 1930. Utgifter: 291,005: 82 kr.; inkomster: 78,069: 31 kr.

Uttebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 16 öre, till prästerskapets avlöning 5 öre och till skolkassan 6 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 120 kr., fri bostad. Tre komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 75 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggsarvode 900 kr., särskilt lönetillägg 46: 50 kr., ersättning för vivre 3,000 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 1,000 kr. Bokförare: arvode 1,000 kr. Två skrivbiträden: arvode 3,000, resp. 2,400 kr. Klockare och kantor: lön 4,200 kr., fri bostad. Organist: lön 3,500 kr. Två diakonissor: arvode 2,000 kr., fri bostad eller hyresersättning (dessutom avgift till diakonissanstalten). Förste kyrkovaktmästare: lön 3,500 kr., fri bostad. Andre kyrkovaktmästare: lön 3,200 kr., fri bostad. Eldare och ringare: lön 1,850 kr., fri bostad. Vaktmästare (i församlingssalen): lön 1,200 kr., fri bostad. — Dessutom utgår dyrtidstillägg till församlingens prästerliga befattningshavare enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder.¹⁾ Till övriga befattningshavare (med undantag av kyrkonotarien, bokföraren och skrivbiträdena) utgår dyrtidstillägg enligt grunder, som för tiden efter den 1 maj 1930 ännu ej äro av kyrkostämman fastställda.

Församlingens kyrkoråd.

Holmbäck, A. J., vice pastor, självskr. ordf. (se nedan); *Borgström, J. W., spårvägsman; *Carlgrén, W., lektor; *Karlén, O. J., förtroendeman; *Kihlmark, R. R., direktör, kyrkovärd; Kleist, J. B. A., ingenjör, kyrkovärd; Lindén, K. J. V., ingenjör; Lundstedt, J. H., droskägare; Wessman, f. Svensson, Signe A. M., fru.

Suppleanter: *Brage, E. G., kontorist; **Chris-Kyrkl.** terson, L., direktör; Färnlöf, J. G., gross-in-
handlare; *Jacobson, T. A., intendent; Johans-stitu-
son, A. R., assistent, stadsfullm.; Larsson, tioner.
†E. A., droskägare; *Palm, A. A. E., major;
*en vakant.

Kyrkonotarie.

Sahlin, E. C., konsistoriesekreterare; t. S. (4)120 80.

En bokförare, två skrivbiträden.

Församlingens skolråd.

Se sid. 198.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 407.

Församlingens revisorer.

Eriksson, E. G. E., järnvägstjänsteman; Lindblad, G., direktör; Lundberg, O. T. V., tf. central-uppbördsman.

Suppleanter: Blomquist, O. G. A., revisor; Hellström, P. M., snickeriarbetare.

Kyrkoherde.

Berglund, A. A. T., tjl.

Vice pastor.

Holmbäck, A. J. (se nedan).

Komministrar.

Holmbäck, A. J., tjl. (se ovan), tjf. Irstam, T. V. H.; Wikmark, C. R.; Gunnard, O. B.

Ständig adjunkt.

Wiklund, E. V.

Klockare och kantor.

Ahlberg, D. J.

Organist.

Althén, K. R.

Diakonissor.

(Matteuskyrkan, Vanadisvägen 33—35, Va.; mottagningstid: alla vardagar, utom fredagar, 9—10.)

Stensgård, Ester A. V.; t. (3)804 19 (bostaden N. (2)248 16); Anderson, Hanna E.; t. V. (30)28 18 (bostaden V. (3)120 21).

Förste kyrkovaktmästare.

Hanning, F. O.

En andre kyrkovaktmästare, en eldare och ringare, en vaktmästare (i församlingssalen).

Jakobs församling.

Expedition: Jakobsgratan 2, C.; t. (100)539, N. (20)69 50; expeditionstid: vardagar 10—11.

Jakobs kyrka omtalas i urkunder från trettonhundratalets början. Den tillhörde då Solna

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

Kyrkl. församling. Den gamla kyrkan nedrevs av Gustav Vasa. En ny kyrka började byggas under Johan III:s tid, men arbetet avstannade vid hans död och återupptogs först i början av 1630-talet. År 1643 var kyrkan färdig att invigas.

Redan samma år delades Norrmalm i två församlingar, Klara och Jakobs, med Brunkeberg som gräns. År 1671 bildade de av Norrmalms invånare, som bodde i trakten av S:t Johannes kapell, egen församling med av ärkebiskopen men icke av konsistoriet erkänd kyrkoherde. Denna församlingsbildning upphävdes emellertid snart, och den del av den nybildade församlingen, som utgjordes av de inom Klara församling boende s. k. Kungsbacksoberne fick i stället 1675 gudstjänstlokal i S:t Olofs kapell under Klara församling (jfr sid. 385). År 1672 skildes Ladugårdslandet från Jakobs församling, men därvid bestämdes, att Ladugårdslandet skulle skötas och förestås av amiralitetspredikanterna under kyrkoherdens i Jakob inseende såsom »superintendent vid amiralitetet». Amiralitetet flyttade 1680 till Karlskrona, men först 1723 upphörde amiralitetets överinseende över Ladugårdslands församling. (Jfr sid. 403.)

Den 1 maj 1907 skildes Jakobs och Johannes församlingar.

Stat år 1930. Utgifter: 257,000 kr.; inkomster: 57,000 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 20 öre och till prästerskapets avlöning 1 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., fri bostad. Komminister: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggsarvode 900 kr., ersättning för vivre 2,000 kr., fri bostad. Komministeradjunkt: lön 4,000 kr., därav från kyrkofonden 1,800 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 1,600 kr. Räkenskapsförare: lön 2,500 kr. Skrivbiträde: lön 2,000 kr. Klockare: lön 3,500 kr., personligt lönetillägg 500 kr., fri bostad. Organist: lön 2,500 kr. Kantor: lön 2,500 kr. Diakon: lön 2,500 kr. Diakonissa: arvode 2,500 kr., fri bostad (dessutom avgift till diakonissanstalten). Kyrkovaktmästare: lön 2,000 kr., fri bostad. — Dessutom utgår till församlingens präster dyrtidstillägg enligt grunder, som för tiden efter den 1 maj 1930 ännu ej äro av kyrkostämman fastställda.¹⁾ Till övriga befattningshavare (utom diakonissan) utgår dyrtidstillägg med 80 % av den kontanta avlöningen.

Församlingens kyrkoråd.

Andræ, S. E. J., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Haak, O. K., direktör, kyrkovärd; Nilsson, A. H. E., reparatör: *Ottergren, J. F.,

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

direktör; Rundquist, C. A., f. d. rådman, kyrkovärd; *Sjögren, J. O., direktör; Wachtmeister, E. H., greve, överstekammarjunkare. *Suppleanter:* *Reuterskiöld, C. B., major, stadsfullm.; Andersson, K. M., övermaskinist.

Kyrkonotarie.

Afzelius, A. C. A., rådman; t. Brevik 77.

En räkenskapsförare, ett skrivbiträde.

Församlingens skolråd.

Se sid. 199.

Församlingens revisorer.

Fryckstrand, H., grosshandlare; von Hofsten, E. G.

N., direktör; Norström, C., advokat.

Suppleant: Jansson, S. A., frisörmästare.

Kyrkoherde.

Andræ, S. E. J.

Komminister.

Rosenius, P. J.

Ständig adjunkt.

Jonsson, G. A.

Komministeradjunkt.

Buréus, B. G. E.

Klockare.

Gustafsson, A. M.

Organist.

Åhlén, G. W.

Kantor.

Vakant, t. f. Svanholm, S. K. V.

Diakon och diakonissa.

(Jakobsgatan 4, C.; t. N. (2) 2 09 33; mot-tagnings-tid: alla vardagar 9—11).

Mårtenson, D. R.; Unger, Ingegerd E.

Kyrkovaktmästare.

Björklund, A. T.

Johannes församling.

Expedition: Kammakaregatan 12, Va.; t. (10) 71 80, N. (20) 09 09; *expeditionstid:* vardagar 10—11 samt (utom juni—aug.) helgfria fredagar 19,30—20,30.

På 1630-talet byggdes på nuv. Johannes kyrkogård ett gravkapell, som även användes till gudstjänstlokal för kronans manskap. Först 1671 började kapellet, som kallades S:t Johannes kapell, användas till gudstjänster för församlingen under den tid förslag var å bane att skilja denna trakt från Jakobs församling (jfr ovan under denna församling). Under Gustav III:s tid lades grunden till en ny kyrka, men arbetet avstannade snart. År 1890 invigdes en

ny kyrka på platsen, och den 1 maj 1907 skildes församlingen från Jakobs. År 1904 invigdes vid Vanadislunden en ny kyrka, St Stefanskyrkan, vilken åren 1925—1926 undergått en omfattande restauration.

Stat år 1930. Utgifter: 242,020 kr.; inkomster: 52,195 kr.

Utbetaling pr skattekrona. Till kyrkokassan 31 öre, till prästerskapets avlöning 7 öre samt till skolkassan och biblioteket 12 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 120 kr., fyllnadsersättning 1,000 kr., fri bostad. Tre komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 75 kr., fyllnadsersättning 1,000 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggsarvode 900 kr., särskilt lönetillägg 46:50 kr., ersättning för vivre 3,000 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 1,120 kr. Kyrkokamrerare: arvode 2,400 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 4,200 kr., tre ålderstillägg, vardera å 330 kr., fri bostad. Organist vid Johannes kyrka: lön 2,880 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr. Organist och kantor vid Stefanskyrkan: lön 2,880 kr., ett ålderstillägg å 300 kr. Biträdande organist i församlingen: lön 2,160 kr., tre ålderstillägg vardera å 300 kr. Kantor vid Johannes kyrka: lön 2,880 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr. Diakon: lön 3,500 kr., fri bostad. Två diakonissor: arvode 1,380 kr., fri bostad (dessutom avgift till diakonissanstalten). Kyrkovaktmästare vid Johannes kyrka: lön 2,400 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., fri bostad. Kyrkovaktmästare vid Stefanskyrkan: lön 2,400 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., fri bostad. Ringare och eldare vid Johannes kyrka: lön 2,000 kr., fri bostad. Kyrkogårdsvårdare samt ringare och eldare vid Stefanskyrkan: lön 3,540 kr. — Dessutom utgår till församlingens prästerliga befattningshavare dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder¹⁾ samt till övriga befattningshavare rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Öhman, K., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Andersson, J. Eric, spårvägsman; Cederlund, J. A., direktör; *Enequist, J. N., direktör; Hjort, C. A., direktör; *Hjorth, J. E., direktör, stadsfullm., kyrkovård; Johansson, K., möbelsnickare; Jonsson, A., handlande; Sebardt, C., prakt. läkare; *Wassberg, A., f. d. överlärare, kyrkovård; *Widén, J., f. d. landshövdning.

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

Kyrkonotarie.

Wassberg, N. A. I., tf. notarie; t. Stocksund 5 27 eller »domänstyrelsen».

Kyrkokamrerare.

Bellström, N. E. G.; expedition: Kammakaregatan 12, n. b., Va.; mottagning: första vardagen i varje månad samt den 30 dec., event. närmast följande vardag, kl. 9—10, t. (1) 135 47.

Församlingens skolråd.

Se sid. 199.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 407.

Församlingens revisorer.

Johansson, J. H., renhållningsarbetare; Lundkvist, P., järnsvarvare; Nyman, H., kassör. *Suppleanter:* Benckert, C. H. T., direktör; Dahl, J. A., smed.

Kyrkoherde.

Öhman, K.

Komministrar.

Lignell, E.; Wenner, P. A.; Ring, G. E. T.

Ständig adjunkt.

Folke, E. T.

Klockare och kyrkofogde.

Jansson, C. H. T.

Organister.

Hultstrand, O. T. G. (Johannes kyrka); Gustafson, J. E. (se nedan) (Stefanskyrkan); Wahlstedt, Edla (biträdande organist i församlingen).

Kantorer.

Wiklund, V. (Johannes kyrka); Gustafson, J. E. (se ovan) (Stefanskyrkan).

Diakon och diakonissor.

(*Frejgatan 31, Va.; t. V. (30) 18 02, N. (2) 297 84; mottagningstid: alla vardagar, utom onsdagar, 8—10.*)

Månsson, G.; Törneblad, M. C. (Mia); Claesson, Ruth D. C.

Kyrkovaktmästare.

Boman, B. R. V. (Johannes kyrka), t. N. (20) 10 26; Wittenström, K. A. (Stefanskyrkan), t. V. (30) 77 98.

Två ringare och eldare, den ene tillika kyrkogårdsvårdare (jfr ovan).

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Engelbrekts församling.

Expedition: Östermalmsgatan 67, Ö. (postgirokonto nr 11 23); t. (1) 1 08 03 (*expeditionen*), (6) 778 47 (*kyrkoherden*), N. (2) 193 11 (*klockaren*), N. (2) 193 12 (*kontorsskrivaren*); *expeditionstid: vardagar (utom lördagar) 10—11 samt helgfria fredagar 18,30—19,30.*

Församlingen skildes från Hedvig Eleonora den 1 maj 1906 (jfr nedan under denna förs.). Grund till en kyrka för församlingen lades den 14 maj 1910; kyrkan invigdes den 25 januari 1914. Ett kapell i Hjorthagen invigdes den 25 mars 1909.

Stat år 1930. Utgifter: 428,077 kr.; inkomster: 12,077: 20 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 36 öre, till prästerskapets avlönning 4 öre och till skolkassan 5 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 120 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 13,000 kr., fri bostad. Tre komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 75 kr., fyllnadsersättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 9,000 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 1,600 kr. Kontorsskrivare: lön 2,640 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr., fri bostad. Klockare: lön 2,500 kr., fri bostad. Organist i Engelbrektskyrkan: lön 2,880 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr., dessutom personligt lönetillägg 1,200 kr. Kantor i Engelbrektskyrkan: lön 2,880 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr. Organist och kantor i Hjorthagskyrkan: lön 3,060 kr. Diakonissa: arvode 1,600 kr., fri bostad (dessutom avgift till diakonissanstalten). Förste kyrkovaktmästare i Engelbrektskyrkan: lön 3,410 kr., fri bostad. Kyrkovaktmästare i Hjorthagskyrkan: lön 2,900 kr., fri bostad. Maskinist: lön 3,560 kr. — Till församlingens prästerliga befattningshavare utgår dyrtidstillägg enligt av kungl. maj: och riksdagen fastställda grunder¹⁾.

Församlingens kyrkoråd.

Lindgren, J., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Hegert, O. A., byggnadsingenjör; Jansson, P. J., arbetsförmän; *Lind, G. H., trädgårdsdirektör, kyrkovärd; *Magnuson, P. K., förgyllare, stadsfullm.; Odencrants, L. A., bankdirektör, kyrkovärd; *Planting-Gyllenbåga, E. J. C., regeringsråd; Wickström, C. T., cementarbetare; *en vakant.

Suppleanter: Boije, K. E., målarmästare; *Holmgren, K. G., kamrerare; *Lind, N. G. C., bokhållare; Lundh, E. V. R., maskinist; *Carlander, A., försäkringsstjänsteman; *Olsson, A. A., byggnadsingenjör; Eriksson, E., reseffektmakare; Thörnkvist, C. E., föreståndare.

Kyrkonotarie.

Åkerman, G. A., kansliråd; t. (1) 1 05 94.

En kontorsskrivare.

Församlingens skolråd.

Se sid. 199.

Församlingens revisorer.

Florin, C. L., trädgårdsdirektör; Löfgren, A., sekreterare; Morén, K. E., förste ingenjör.

Suppleanter: Börnström, B. D., grosshandlare; Adamsson, H., ingenjör.

Kyrkoherde.

Lindgren, J.

Komministrar.

Lindh, A.; Arbin, E. V.; Kyhlberg, G.

Klockare.

Åhlén, D. M. (se nedan).

Organist

(i Engelbrektskyrkan).

Lindberg, O. F.

Kantor

(i Engelbrektskyrkan).

Åhlén, D. M. (se ovan).

Organist och kantor

(i Hjorthagskyrkan).

Eklöf, J. E.

Diakonissa.

(Östermalmsgatan 67, Ö.; t. N. (2) 1 24 95; mottagningstid: alla vardagar, utom måndagar, 9—11.)

Sandström, Dagmar M. I.

Förste kyrkovaktmästare

(i Engelbrektskyrkan).

Granfelt, F. M.

Kyrkovaktmästare

(i Hjorthagskyrkan).

Johannezon, A.

En maskinist.

Hedvig Eleonora församling.

Expedition: Jungfrugatan 2 (Storgatan 7), Ö., t. (6) 7 22 62 (*expeditionen*), (6) 7 30 95 (*kyrkoherden*); *expeditionstid: vardagar 10—11.*

Ladugårdslandet hörde först under Jakobs församling. Karl X Gustav lät mot 1660-talets

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

slut lägga grunden till en kyrka på Ladugårdslandet för amiralitetet, men bygget avstannade snart. En provisorisk träkyrka upbyggdes 1670 på amiralitetets bekostnad vid Storgatan. Den 17 april 1672 fick Ladugårdslandet bilda egen församling, till en början dock utan egna präster, då amiralitetspredikanterna under tillsyn av kyrkoherden i Jakob såsom »superintendent vid amiralitetet» skötte själavården. (Jfr sid. 403.) Amiralitetet flyttade 1680 till Karlskrona, men först 1723 upphörde amiralitetets överinsende över Ladugårdslands församling. År 1725 återupptogs bygandet av stenkyrkan, som slutligen år 1737 blev invigd och kallad Hedvig Eleonora efter Karl X Gustavs gemål. Den 1 maj 1906 delades församlingen i tre: Hedvig Eleonora, Engelbrekts och Oscars församlingar.

Stat år 1930. Utgifter: 250,000 kr.; inkomster: 36,600 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 30 öre, till prästerskapets avlönning 6 öre och till skolkassan 3 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 120 kr., personligt lönetillägg med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 13,000 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 75 kr., personligt lönetillägg med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 9,000 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggsarvode 900 kr., särskilt lönetillägg 46: 50 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr., personligt lönetillägg med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 8,000 kr., dessutom ersättning för bostad 1,500 kr. Kyrkonotarie: arvode 1,250 kr. Räkenskapsförare: arvode 1,250 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 4,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Organist: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Kantor: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Diakonissa: arvode 1,700 kr., fri bostad (dessutom avgift till diakonissanstanlen). Kyrkovaktmästare: lön 3,500 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr., fri bostad. Maskinist: lön 3,000 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr. — Till församlingens prästerliga befattningshavare utgår dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder.¹⁾

Församlingens kyrkoråd.

Källander, A. J., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Bjurner, S. O. G., hovrättsråd; *Carl-

stedt, P., fabrikör, kyrkovård; *Edman, P. Kyrkl. V., rådman; Fellenius, K. G. G., tf. taxeringskommissarie, kyrkovård; *Friman, C. O., direktör; Grönquist, C. M., ingenjör; *Hultström, J. D., bokbinderiidkare; Källström, N. A., tf. sekreterare, stadsfullm.

Kyrkonotarie.

Holmström, G. S., sekreterare i lantbruksstyrelsen; t. S. (40) 66 22.

En räkenskapsförare.

Församlingens skolråd.

Se sid. 200.

Församlingens revisorer.

Björkenstam, S. W. K., tf. notarie; Lundberg, E. H. amanuens; Svensson, Thyra E. L., aukt. revisor. Suppleanter: Hultberg, K. H., murare; Lundin, K. S. W., fastighetsägare.

Kyrkoherde.

Källander, A. J.

Komministrar.

Schröderheim, E. P.; Arborelius, E. T.

Ständig adjunkt.

Bergman, E. H. F.

Klockare och kyrkofogde.

Axelsson, S. H.

Organist.

Vakant.

Kantor.

Ericson, G. A.

Diakonissa.

(Församlingshuset, Jungfrugatan 2, Ö.; t. (6) 7 39 55; mottagningsid: alla vardagar 9—10).

Olson, Ellen M.

Kyrkovaktmästare.

(Jungfrugatan 2, Ö.; t. (6) 7 58 09.)

Jansson, A. V.

En maskinist.

Oscars församling.

Expedition: Fredrikshovsgatan 3, Ö.; t. (6) 7 19 47, N. (20) 72 92; expeditionstid: vardagar 10—11.

Församlingshyddan: Lovisagatan 2 (ingång Storgatan 55), Ö.; t. N. (2) 1 44 80.

Oscars församling avskildes från Hedvig Eleonora den 1 maj 1906 (se ovan under denna förs.). En kyrka, som erhölet namnet Oscarskyrkan, hade redan före delningen upbyggts och invigts år 1903. Under åren 1920—1922 skedde en omfattande restaurering av kyrkans inre.

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

**Kyrkl. in-
stitu-
tioner.** Djurgårdskyrkan har förut begagnats till skola. Närmast för detta ändamål skänktes den år 1830 till »Djurgårdsförsamlingen» med rättighet att använda skolrummet och dess arkiv till kyrka och sakristia.

Stat år 1930. Utgifter: 248,109 kr.; inkomster: 59,279: 85 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 20 öre, till prästerskapets avlöning 3 öre och till skolkassan 2 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggslön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 120 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggslön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 75 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggsarvode 900 kr., särskilt lönetillägg 46: 50 kr., ersättning för vivre 3,000 kr., hyresbidrag 3,000 kr. Kyrkonotarie: arvode 900 kr. Räkenskapsförare: arvode 1,400 kr., personligt lönetillägg 1,000 kr. Skrivbiträde: lön 1,800 kr., extra skrivhjälp 1,200 kr. Klockare: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Organist: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Organist i Djurgårdskyrkan: lön 750 kr. Kantor: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Diakonissa: arvode m. m. (inberäknat avgift till diakonissanstalten) 3,700 kr., fri bostad. Kyrkovaktmästare: lön 1,800 kr., fri bostad. Vaktmästare och eldare: lön 2,000 kr., hyresbidrag 500 kr. — Dessutom utgår till församlingens prästerliga befattningshavare dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder.¹⁾ Till såväl prästerliga som övriga befattningshavare utgår därjämte rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Bengtson, H. G. V., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); ***Althin**, N. P., byggmästare; **Andersson**, A. F., skomakare; ***Broman**, J. W., direktör; ***Ekman**, A., krigsråd; ***Indebetou**, C. D. G., direktör; **Lewander**, A. F. C. E., f. d. bruksdisponent, kyrkovärd; ***Malm**, P. L., f. d. stadskamrerare, kyrkovärd; **Sjögren**, J. E., hovrättsråd; **Svensson**, A., direktör; **Thulin**, J. A., trädgårdsmästare.

Kyrkonotarie.

Törnell, E. R., registrator; t. (6) 7 70 68.

En räkenskapsförare, ett skrivbiträde.

Församlingens skoloråd.

Se sid. 200.

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

Församlingens revisorer.

Poignant, J. A., f. d. major; **Sjögren**, G. M., f. d. grosshandlare; **Sjöstedt**, A. L. A., major. *Suppleanter*: **Wigstrand**, J. E., bankkamrerare; **Wallqvist**, J. A., f. d. kassadirektör.

Kyrkoherde.

Bengtson, H. G. V.

Komministrar.

Aurelius, B. O.; **Algård**, N. S. H.

Ständig adjunkt.

Nystedt, B. O.

Klockare.

Andersson, P. A.

Organister.

Vretblad, V. P. (Oscarskyrkan); **Liljeholm**, f. Skog, Anna S. (Djurgårdskyrkan).

Kantor.

Othzén, C. O. A.

Diakonissa.

(*Fredrikshovsgatan 3, Ö.; t. (6) 7 19 47, N. (20) 72 92; mottagningstid: alla vardagar 9—10.*)

Könsberg, Elsa C.

Kyrkovaktmästare.

Boström, A. L.

En vaktmästare och eldare.

Katarina församling.

Expedition: Högbergsgatan 15, Sö.; t. S. (4) 156 61, S. (4) 3 38 20; expeditionstid: vardagar 9—10.30 samt helgfria fredagar 19.30—20.30.

Karl X Gustav lät år 1656 på den plats, där förut ett kapell stått, lägga grunden till Katarina kyrka, sedan han två år förut förordnat om Södermalmsförsamlingens delande i två församlingar, Maria och Katarina, den senare uppkallad efter hans moder. År 1723 nedbrann kyrkan till grunden. Den återuppbyggdes emellertid omedelbart och invigdes på nytt den 18 nov. 1724.

I Helgalunden finnes en åren 1917—1918 av sällskapet för främjande av kyrklig själavård med bidrag från församlingen uppförd kyrka, benämnd *Allhelgonakyrkan*.

Den 1 maj 1917 avskildes en tredjedel av Katarina församling till en ny församling, benämnd Sofia församling (se nedan).

Stat år 1930. Utgifter: 422,379: 50 kr.; inkomster: 127,218: 50 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 34 öre, till prästerskapets avlöning 8 öre och till skolkassan 10 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 120 kr., fyllnadsättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 15,000 kr., fri bostad. Tre komminist-rar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 75 kr., fyllnadsättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 9,000 kr., fri bostad. Två ständiga adjunkter: lön 2,500 kr., två ålders-tillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt till-läggsarvode 900 kr., särskilt lönetillägg 46: 50 kr., fyllnadsättning med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 6,700 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 1,000 kr., personligt tillägg 600 kr. Kyrkoskrivare: arvode 2,640 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 4,200 kr., tre ålderstillägg, vardera å 330 kr., fri bostad. Organist vid Katarina kyrka: lön 3,100 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr. Organist vid Allhelgonakyrkan: lön 1,800 kr. Kantor: lön 3,100 kr., tre ålderstill-ägg, vardera å 300 kr. Fyra församlings-systrar: arvode 2,400 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr., fri bostad. Kyrkovakt-mästare: vid Katarina kyrka: lön 2,880 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr.; vid All-helgonakyrkan: lön 2,640 kr., tre ålderstill-lägg, vardera å 300 kr. — Till församlingens präster utgår dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder¹⁾ samt till övriga befattningshavare (med undantag av organisten vid Allhelgonakyrkan) rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattnings-havare gällande grunder.

Enligt å kyrkostämman fattat beslut utgår till ledamöter av församlingens kyrkoråd och skolråd samt till församlingens revisorer (för kyrkorådet och skolrådet) dagtraktamente med 5 kr. per bevisat sammanträde.

Församlingens kyrkoråd.

Edquist, C., vice pastor, självskr. ordf. (se nedan); **Blomberg, A. W.**, grosshandlare; **El-méus, C. K. J.**, arkitekt, stadsfullm.; ***Fors-berg, E. V.**, direktör, stadsfullm., kyrko-vård; **Jansson, f. Kling, Beda F.**, fru; **Johans-son, W. E.**, förman; ***Karlström, K. H. E.**, direktör, kyrkovård; **Larsson, R.**, chaufför; ***Lindström, K. A.**, poliskonstapel; ***Norrblom, J. V.**, hamnarbetare; ***Runhoff, E. F.**, brand-förman; **Sandén, F. G.**, konditor; ***Zetterlund, C. R.**, kontorschef.

Kyrkonotarie.

Lundwall, S. A., advokat; t. S. (4) 3 35 40.

En kyrkoskrivare.

Församlingens skolråd.

Se sid. 201.

Församlingens revisorer.

För kyrkorådet.

Larsson, G. K., maskinist; **Månsson, A. E.**, rote-man; **Tauvon, R. H.**, amanuens.

Suppleant: **Hillström, J. A. A.**, utkörare.

För skolrådet.

Blomberg, G. W., civilingenjör; **Johansson, O.**, cigarrarbetare; **Samuelson, P. O.**, partisekreterare, stadsfullm.

Suppleant: **Karlsson, C. J.**, överkonstapel.

Kyrkoherde.

Edquist, C. (fr. o. m. $\frac{1}{3}$ 1931).

Vice pastor.

Edquist, C. (se ovan och nedan).

Komministrar.

Ahlfeldt, R. A.; **Edquist, C.**, tjl. (se ovan), *tjf.* **Pernow, J. B.**; **Gyberg, P. J.**

Ständiga adjunkter.

Dahl, H. H.; **Hoff, J.**

Klockare och kyrkofogde.

Berglöf, C. A. R., tjl., *tjf.* **Lindgren, F. J.**

Organister.

Hådeli, P. G. (Katarina kyrka); **Haglund, Alma R.** (Allhelgonakyrkan).

Kantor.

Ralf, E. K.

Församlingssystrar.

Landquist, Hanna; **Rydén, Greta K.**; *Högbergsgatan 13, Sö.; t. S. (4) 1 38 43; mottagning: alla vardagar 8—9.*

Lindgren, Karin C.; *Östgötagatan 79, Sö.; t. S. (4) 1 36 08; mottagning: alla vardagar 8—9.*

Alenius, Tecla E.; *Assessorsgatan 10, Sö.; t. S. (40) 18 00; mottagning: alla vardagar 8—9.*

Kyrkovaktmästare.

Nilsson, E. R. (Katarina kyrka); **Edman, C. A.** M. (Allhelgonakyrkan).

Sofia församling.

Expedition: Bondegatan 66, Sö.; t. S. (4) 1 57 56, S. (4) 3 38 13; expeditionstid: vardagar 9—10 samt helgfria fredagar 19—20.

Församlingen skildes från Katarina den 1 maj 1917. (Jfr ovan under denna förs.) Grunden

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

till kyrkan lades redan år 1903, sedan med anledning av reformationjubelfesten insamlade medel till en minneskyrka i Stockholm år 1898 överlämnats till Katarina församling som grundplåt till en ny kyrka. Den invigdes år 1906 och kallades efter dåvarande drottningen för Sofiakyrkan.

Med församlingen har fr. o. m. år 1930 införlivats norra delen av det med staden inkorporerade området av Nacka socken.

Stat år 1930. Utgifter: 146,325: 05 kr.; inkomster: 34,865: 05 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 32 öre, till prästerskapets avlöning 13 öre och till skolkassan 7 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 120 kr., personligt lönetillägg med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 13,000 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 75 kr., personligt lönetillägg med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 8,700 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 720 kr. Klockare: lön 3,840 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Organist: lön 3,840 kr. två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Kantor: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 400 kr. Två församlingssystrar: vardera arvode 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 200 kr., fri bostad (dessutom avgift till diakonissanstalten). Kyrkovaktmästare: lön 3,180 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., fri bostad. Andre vaktmästare: lön 3,180 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., fri bostad. — Till församlingens prästerskap utgår dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder.¹⁾

Församlingens kyrkoråd.

Klefbeck, E. A., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Backman, C. A., direktör; Björkman, O. E., förman, stadsfullm.; Engberg, J. A. A., murare; *Johansson, K. J., renhållningsarbetare; *Nilsson, G. D., trädgårdsarbetare; *Nordenson, H., fil. d.r.; Pålsson, E. A. V., slöjdlärare, stadsfullm., kyrkovård; Svensson, G. A., byggmästare, stadsfullm., kyrkovård; *Söderberg, G. W., marmorarbetare; Åhlén, J. P., grosshandlare.

Kyrkonotarie.

Borgström, J. M. R., amanuens; t. S. (40) 13 13.

Församlingens skoloråd.

Se sid. 202.

Församlingens revisorer.**För kyrkorådet.**

Bylin, E. A., snickare; Holmgren, O. F., distriktsuppbördsman; Sundin, T. W., tullpackhusarbetare.

Suppleanter: Edkvist, C. J., inspektör; Johansson, B. G., f. d. roteman.

För skolorådet.

Andersson, G. H., typograf; Dymling, A. E., tjänsteman; Edkvist, C. J., inspektör.

Suppleanter: Andersén, B. G., e. o. kammar-skrivare; Sundström, K. G., snickare.

Kyrkoherde.

Klefbeck, E. A.

Komministrar.

Adolfsson, C. O. H.; Collini, C. G. E.

Klockare.

Broman, J. A.

Organist.

Wennerberg-Reuter, Sara M. E. E.

Kantor.

Vakant.

Församlingssystrar.

(Borgmästaregatan 11, Sö.; t. S. (43 31 11; mottagning: alla vardagar 8—9.)

Holmqvist, A. E. (Vera); Jansson, Anna E.

Kyrkovaktmästare.

Sköldström, K. L.

En andre vaktmästare.

Maria församling.

(Maria Magdalena.)

Expedition: St Paulsgatan 10, Sö.; t. S. (40) 53 34, S. (4) 39 68; *expeditionstid:* vardagar 9—10,30 samt fredagar 19—20.

Maria Magdalena kapell omtalas i mitten av 1300-talet men nedrevs 1527. En ny kyrka på samma plats började uppföras under Johan III:s tid och blev färdig 1634. Kyrkan nedbrann 1759, varpå den genast återuppbbyggdes och kunde i sitt nuvarande skick invigas 1763. Södermalms församling delades 1654 i tvenne: Maria (Maria Magdalena) och Katarina församlingar. Den 1 jan. 1925 utbröts ur Maria församling dess västra del för att bilda en egen församling, Högalids församling (se nedan).

Stat år 1930. Utgifter: 177,898: 25 kr.; inkomster: 32,298: 25 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 38 öre, till prästerskapets avlöning 8 öre och till skolkassan 6 öre.

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 120 kr., personligt lönetillägg med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 12,120 kr., fri bostad. Vice pastor: arvode 1,200 kr. Två komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 75 kr., personligt lönetillägg med sådant belopp, att samtliga kontanta avlöningsförmåner, inklusive dyrtidstillägg (se nedan), uppgå till 8,325 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålders-tillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggs-arvode 900 kr., särskilt lönetillägg 46: 50 kr., ersättning för vivre 3,000 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 1,000 kr., för räkenskapers uppgörande 200 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 2,880 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr., som kyrkofogde 500 kr., fri bostad. Organist: lön 2,880 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr. Kantor: lön 2,880 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr., Diakonissa: arvode 1,500 kr., fri bostad (dessutom avgift till diakonissanstalten). Kyrkovaktmästare: lön 2,640 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr., fri bostad, för städning 500 kr. Vaktmästare, eldare och ringare: lön 2,400 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., fri bostad, för städning 500 kr. — Till församlingens prästerliga befattningshavare utgår dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder¹⁾ och till övriga befattningshavare (utom diakonissan) rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Molin, O. E., vice pastor, självskr. ordf. (se nedan); **Bergstedt**, C. O., ingenjör; ***Blomdahl**, P. A., byggmästare, kyrkovård; **Ek**, G. E., tygarbetare; ***Engel**, G. A. G., disponent, kyrkovård; ***Eriksson**, K. A., typograf; **Ris-sén**, Hj. R., tullkassör; ***Rundgren**, K. H. T., juvelerare; **Wallenberg**, G. O., ingenjör, stadsfullm.

Suppleanter: **Bäckman**, G. O., förste vaktmästare; ***Garde**, G. E., banktjänsteman; **Holmdahl**, O. S., generaldirektör; ***Lundal**, A. E., lektor; **Robinson**, S. N. A., typograf; **Sunne**, C. N., tjänsteman; *två vakanta.

Kyrkonotarie.

Marreliéz, K. V., rådman; t. Ålsten 10 23.

Församlingens skolråd.

Se sid. 202.

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Utgöres av skolrådet, se sid. 202.

Församlingens revisorer.

För kyrkorådet.

Hedberg, K. J., räkenskapsförare; **Möller**, J. E., grosshandlare; **Wistedt**, H. L., tjänsteman.
Suppleanter: **Ruuth**, G. A., tullkontorist; **Anderson**, A. O. W., revisor.

För skolrådet.

Garde, G. E., banktjänsteman; **Lindberg**, f. Gustafsson, Ida K., fru; **Öhrström**, J. A., fabrikör.
Suppleanter: **Lundin**, E. A. B., spårvägsman; en vakant.

Kyrkoherde.

Molin, O. E. (fr. o. m. 1/1 1931).

Vice pastor.

Molin, O. E. (se ovan och nedan).

Komministrar.

Winberg, I., tjl., tjf. **Hollstedt**, K. G.; **Molin**, O. E., tjl. (se ovan), tjf. **Sandegren**, P. H. A.

Ständig adjunkt.

Willis, O. M. A.

Klockare och kyrkofogde.

Vakant.

Organist.

Heintze, G. H.

Kantor.

Lindqvist, G. H.

Diakonissa.

(*Ragvaldsgatan 19 B, Sö.; t. S. (40) 61 73; mottagningstid: alla vardagar utom tisdagar 8—9,30.*)

Svensson, Zandra V.

Kyrkovaktmästare.

Johanson, T. E.

En vaktmästare och eldare.

Högalids församling.

Expedition: Högalids prästgård, Sö.; t. S. (4) 3 08 40 (expeditionen), S. (40) 72 60 (kyrkoherden); expeditionstid: vardagar 9—10,30 samt helgfria fredagar 19—20.

Högalids församling utbröts den 1 jan. 1925 ur Maria församling (jfr ovan under denna

Kyrkl. församling) samt utgör fr. o. m. den 1 maj 1925 eget pastorat. Uppförandet av församlingens kyrka påbörjades redan år 1917. Kyrkan invigdes den 10 juni 1923 och erhöi därvid namnet *Högalidskyrkan*.

Stat år 1930. Utgifter: 208,380: 90 kr.; inkomster: 36,180: 90 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 28 öre, till prästerskapets avlöning 8 öre och till skolkassan 5 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 120 kr., fri bostad. Vice pastor: arvode 1,000 kr. Två komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., särskilt lönetillägg 75 kr., personligt lönetillägg 350 kr., fri bostad. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggsarvode 900 kr., särskilt lönetillägg 46: 50 kr., ersättning för vivre 3,000 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 1,000 kr., för bokslut 1,500 kr. Skrivbiträde: arvode 1,500 kr. Kantor, klockare och kyrkofogde: lön 4,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 330 kr., fri bostad. Organist: lön 2,640 kr. Diakonissor: arvode 1,260 kr., fri bostad (dessutom avgift till diakonissanstalten). Kyrkovaktmästare: lön 2,640 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr., för städning 500 kr., fri bostad. Andre vaktmästare: lön 2,640 kr., ett ålderstillägg å 300 kr., fri bostad. — Dessutom utgår till församlingens prästerliga befattningshavare dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen fastställda grunder¹⁾ och till övriga befattningshavare (utom diakonissan) rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Malmberg, W. A., vice pastor, självskr. ordf. (se nedan); **Avén**, C. O., f. d. polisöverkonstapel; **Ericsson**, C. T., handlande; **Granstedt**, G. A., bankkamrerare, kyrkovärd och kassaförvaltare; **Gustafsson**, S. A., gjutare; **Jacobi**, N. A., förste aktuarie; **Johansson**, E. G., ombudsman, stadsfullm.; **Skoglund**, P. E., direktör; **Österberg**, J. E. J., tf. överkonstapel, kyrkovärd.

Suppleanter: **Jonsson**, R., byggnadsingenjör; **Faleij**, V., banktjänsteman; **Nilsson**, H. J., spårvägsman; **Hellman**, H. R., gjuteriarbetare.

Kyrkonotarie.

Pählman, J. M. G., hovrätts e. o. notarie; t. V. (3) 1 55 94.

Ett skrivbiträde.

Församlingens skoloråd.

Se sid. 202.

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Utgöres av skolorådet, se sid. 202.

Församlingens revisorer.

För kyrkorådet.

Claësson, E. L., kontorsskrivare; **Flodin**, K. G., lagerarbetare; **Wahlgren**, H. V., kamrerare. *Suppleanter:* **Harling**, Anna H. M., bankkassör; **Sund**, K. F. J., förman.

För skolorådet.

Klasén, E. B., kontorist; **Sandström**, G. A., spårvägsman; **Tiberg**, B., banktjänsteman. *Suppleanter:* **Gustafsson**, S. A., gjutare; **Beckman**, G. H. V., bankkamrerare.

Kyrkoherde.

Mogård, B. (fr. o. m. 1/7 1931).

Vice pastor.

Malmberg, W. A. (se nedan).

Komministrar.

Malmberg, W. A., tjf. (se ovan), *tjf.* **Heldt**, T. E. O.; **Alner**, Hj. P.

Ständig adjunkt.

Lundberg, P. I.

Kantor, klockare och kyrkofogde.

Hellerstedt, S. M. H.

Organist.

Westin, A.

Diakonissa.

(Högalids prästgård, Sö.; t. S. (4) 3 12 29; mottagningstid: alla vardagar, utom tisdagar, 8—9,30.)

Johansson, Laura.

Kyrkovaktmästare.

Trybom, K. M.

En andre vaktmästare.

Brännkyrka församling.

Expeditioner: församlingshuset, Liljeholmen; t. Liljeholmen 14; expeditionstid: vardagar utom lördagar 9—11, lördagar 10—11, dessutom fredagar 18—19,30; Solberga, Älvsjö; t. Älvsjö 102; expeditionstid: måndagar, onsdagar och lördagar 8—9; Enskede kyrka; t. Enskede 600; expeditionstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 10—11.

Församlingen benämndes ursprungligen Wanstör. Namnet Brännkyrka möter dock redan på 1400-talet. Brännkyrka socken införlivades i kyrkligt arseende med Stockholm den 1 maj 1914 efter att tidigare ständigt hava varit annex-

församling till Huddinge. Kyrkan, som är belägen vid Liseberg, härstammar från den tidigare medeltiden. Den har flera gånger blivit ombyggd efter eldsvådor.

Med församlingen har fr. o. m. år 1930 införlivats södra delen av det med staden inkorporerade området av Nacka socken.

Genom sällskapet för främjande av kyrklig själavård hava inom församlingen uppförts två mindre kyrkobyggnader. Den ena, benämnd *S:t Sigfrids kyrka* och belägen vid Blommensberg, har tidigare under namn av Stefanskapellet varit uppförd inom Johannes församling, men flyttades till sin nuvarande plats i Brännkyrka församling år 1904 och blev därvid väsentligt utvidgad. Fr. o. m. 1918 har församlingen, som tidigare bidragit till bestridande av kostnaderna, ensam övertagit underhållsskyldigheten för densamma. Den andra, *Enskede kyrka*, uppfördes under åren 1913—1915 och förvärvades av församlingen år 1918.¹⁾

Inom församlingen finnes en särskild *kyrkogårdsnämnd*, bestående av kyrkoherden som självskriven ordförande samt fyra av kyrkorådet valda ledamöter, vilken handhar förvaltningen av dels kyrkogården vid Brännkyrka kyrka, dels den församlingen tillhöriga nya begravningsplatsen vid Västberga.

Stat år 1930. Utgifter: 215,669: 46 kr.; inkomster: 92,204: 67 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 18 öre, till prästerskapets avlöning 8 öre och till skolkassan 7 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., boställe. Tre komministrar: lön 5,000 kr., provisorisk tilläggs-lön 2,100 kr., fri bostad eller hyresersättning. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., provisoriskt tilläggsarvode 900 kr., ersättning för bostad och vivre 3,000 kr. Kyrkonotarie: arvode 900 kr. Skrivbiträde: lön 2,460 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr. Klockare: lön 3,360 kr., tre ålderstillägg, vardera å 300 kr., dessutom hyresersättning 850 kr. Organist och kantor: vid Brännkyrka kyrka: lön 1,500 kr., fri bostad; vid S:t Sigfrids kyrka: lön 1,000 kr.; vid Enskede kyrka: lön 1,000 kr. Två diakonissor (gemensamma med fattigvårdsstyrelsen): avlönade av fattigvårdsstyrelsen och diakonissanstalten, fri bostad. Två sjukvårdssystrar: avlönade av föreningen för sjukvård hos fattiga i Brännkyrka församling. Kyrkovaktmästare: vid Brännkyrka kyrka: lön 3,000 kr.; vid S:t Sigfrids kyrka: lön 1,000 kr.; vid Enskede kyrka: lön 680 kr., dessutom bostad, värme och lyse. Vaktmästare vid församlingshuset: lön 2,640 kr. En

kyrkogårdsvaktmästare: lön 3,150 kr.¹⁾ **Kyrkl. in-stitutioner.** — Dessutom utgår till prästerskapet dyrtidstillägg enligt av kungl. maj:t och riksdagen bestämda grunder²⁾ samt till övriga befattningshavare rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Enligt å kyrkostämman fattat beslut utgår till ledamöter av församlingens kyrkoråd och skolråd samt församlingens revisorer dagtraktamente med 5 kr. per bevisat sammanträde.

Församlingens kyrkoråd.

Lindskog, H. J., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); **Ek, Anna C.**, sömmerska; **Eriksson, J. G.**, ingenjör; ***Friberg, A. E.**, stadsbud; ***Gau, H. A.**, frihamnsarbetare; ***Jansson, E.**, stationsförmän; **Johansson, F. O. A.**, förrådsman; ***Johansson, O. L.**, brädgårdsarbetare; ***Roswall, C. A. A.**, riksgäldskommissarie, kyrkovärd; **Sandberg, C. A. J.**, son, förmän; **Sandberg, E. T. G.**, sjukgymnast.

Suppleanter: **Andersson, J. F.**, verkstadsföreståndare; **Andrée, J. E.**, postkontrollör; ***Hed-Larson, A.**, kamrerare; ***Johansson, E. W.**, förtroendeman, kyrkovärd; ***Larsson, A. G. H.**, elektriker; **Lindholm, V. A.**, typograf; **Lindquist, C. G. A.**, bokhållare; **Lodin, G.**, järnarbetare; ***Svensson, N. H. J.**, reparatör; ***Söderberg, N. E.**, handelsträdgårdsmästare.

Kyrkonotarie.

Öström, J. N. H., bitr. fattigvårdsinspektör; t. Liljeholmen 389.

Ett skrivbiträde.

Församlingens skolråd.

Se sid. 208.

Församlingens kyrkogårdsnämnd.

Lindskog, H. J., kyrkoherde, ordf.; **Friberg, A. E.**, stadsbud, verkst. ledamot; **Gau, H. A.**, frihamnsarbetare; **Gäbel, M.**, disponent; **Johansson, O. L.**, brädgårdsarbetare.

Församlingens revisorer.

Brewitz, K. A., typograf; **Larsson, J. S.**, tf. taxeringskommissarie; **Magnusson, E. O. E.**, bokbinderarbetare.

Suppleanter: **Nyman, J. W.**, skomakare; **Göransson, K. G. E.**, chaufför; **Rundquist, A. B.**, köpman.

Kyrkoherde.

Lindskog, H. J.

¹⁾ Denna lön avser anställning hos församlingens kyrkogårdsnämnd.

²⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

¹⁾ Kammarkollegium har den 28 aug. 1929 hos kungl. maj:t hemställt, att östra delen av Brännkyrka församling fr. o. m. år 1931 måtte avskiljas till egen församling och eget pastorat under namn av Enskede.

Kyrkl. in- stitu- tioner.

Komministrar.

Lagerkranz, J. L.; Helén, H. V. J.; Swensson, S. E.

Ständig adjunkt.

Danielsson, J. E. V.

Klockare.

Öhlander, H. A. G.

Organister och kantorer.

Granér, C. T. (Brännkyrka kyrka); Lundgren, P. I., tf. (St Sigfrids kyrka); Jarne, F. J., tf. (Enske kyrka).

Diakonissor för församlings-, sjuk- och fattigvård.

Kristoffersson, Nanna, sjukvårdssyster; *Näafgränd, Älvsjö; t. Älvsjö 574; mottagning: alla vardagar 8,30—9,30.*

Derwinger, Ebba M. U., sjukvårdssyster; *Krokvägen 68, Enske; t. Enske 350; mottagning: alla vardagar 11—12.*

Nylander, Anna V., Söderholm, Elsa K., fattigvårdsdiakonissor; mottagning: se sid. 160.

Breden, Ingeborg C., fattigvårdssyster; mottagning: se sid. 160.

Kyrkovaktmästare.

Löfgren, C. O. (Brännkyrka kyrka); Hallström, K. E. A. (St Sigfrids kyrka); Hammarström, f. Pettersson, Alma S. (Enske kyrka).

Vaktmästare vid församlingshuset.

Engzellius, J. S. G.

En kyrkogårdsvaktmästare (vid nya begravningsplatsen).

Bromma församling.

Expeditioner: Ulvsunda prästgård, Lövåsvägen, Ulvsunda (postfack 3, Ulvsunda); t. Ulvsunda 155; expeditionstid: vardagar 10—11 samt fredagar 19—20;

församlingshuset, Bällsta, Sundbyberg; t. Bromma 170 (komministern); expeditionstid: tisdagar 13—14, fredagar 19—20; Bergviksvägen 64, Äppelviken; t. Äppelviken 1600 (ständige adjunkten); expeditionstid: tisdagar, torsdagar, lördagar 9—9,30, onsdagar 19,30—20.

Bromma tillades 1624 kyrkoherden i Klara församling som annex, vilken anordning ägde bestånd till 1663. Även 1668—1680 hörde Bromma till Klara församling. Åren 1663—1668 och 1680—1784 var Bromma församling anslagen till kyrkoherden i Riddarholmsförsamlingen. Därefter innehades Bromma pastorat tillsammans som präbende av kyrkoherdar i olika Stockholms församlingar. Från 1847 har Bromma varit fullt självständigt. Dit hörde förut även Sundbyberg, som dock sedan den 1 maj 1916 utgör eget pastorat. Fr. o. m. den 1 maj 1917

är Bromma i kyrkligt avseende införlivat med Stockholm. — Den ursprungliga kyrkan uppfördes sannolikt i slutet av 1100-talet men har senare försetts med åtskilliga tillbyggnader, de sista från förra hälften av 1700-talet. Församlingen har den 11 maj 1929 beslutat uppföra en för dess södra delar avsedd kyrka å Västerledshöjden i Äppelviken.

Stat år 1930. Utgifter: 184,196:16 kr.; inkomster: 59,552:96 kr.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 24 öre, till prästerskapets avlöning 6 öre och till skolkassan 10 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 7,480 kr., provisorisk tilläggslön 2,100 kr., fri bostad. Komministrar: lön 4,165 kr., provisorisk tilläggslön 2,100 kr. Ständig adjunkt: lön 2,500 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr., provisorisk tilläggsarvode 900 kr., ersättning för virre 3,000 kr., hyresbidrag 2,000 kr. Sekreterare: arvode 1,000 kr. Klockare och organist: lön 1,500 kr. Kyrkovaktare: lön 3,600 kr. — Dessutom utgår dyrtidstillägg till församlingens präster enligt av kungl. maj:t och riksdagen bestämda grunder¹⁾ och till övriga befattningshavare enligt å kyrkostämmas fastställda grunder.

Enligt å kyrkostämman fattat beslut utgår till ledamöter av församlingens kyrkoråd och skolråd dagtraktamente med 5 kr. per beviljat sammanträde.

Församlingens kyrkoråd.

Svensson, M. T. K., kyrkoherde, självskr. ordf. (jfr nedan); Andersson, F., direktör; Andersson, O. O., spårvägsman; Gustafsson, K. O., snickare; *Larsén, J. A., byggnadsverkmästare; *Nilsson, P. W., f. d. linjemästare, kyrkovärd; *Norström, K., fanjunkare; kyrkovärd: Rustige, F. J. H., ingenjör; *Åhlander, W. N., måtningsförman.

Suppleanter: *Bergqvist, J. A., folkskollärare; *Ekström, G. M., chaufför; Hallbäck, G. O. A., läroverksadjunkt; *Hedvall, A. G., folkskollärare; Larsén, C. G., verkmästare; *Nilsson, D. O. E., apotekare; Sandö, M. S., vävare; Åmark, f. Thulin, Elin P., fru.

Sekreterare.

Larsson, L. Hj., f. d. kommunalkamrerare; t. Ulvsunda 10.

Församlingens skolråd.

Se sid. 204.

Församlingens revisorer.

Montelius, G. H., revisor; Wiklund, E. O., förste amanuens.

Suppleanter: Gustavsson, K. G. H., tf. kassakontrollant; Strömer, C. A., revisor.

¹⁾ Jfr noten sid. 378 v. sp.

Kyrkoherde.

Svensson, M. T. K.

Komminister.

Svenfors, S. G.

Ständig adjunkt.

Ström, B. G. A.

Klockare och organist.

Vakant, *tj. f.* Videfors, G. J.

Kyrkovaktare.

Svensson, F. A.

Tyska församlingen.

(S:ta Gertrud.)

Expedition: Svartmangatan 16, St.; t. (1) 11 88, N. (20) 21 56; expeditionstid: vardagar utom lördagar 10—11 (1 juni—15 sept. tisdagar och fredagar 10—11).

Tyskarna i Stockholm fingo 1571 av konung Johan III frihet att uppygga sin egen kyrka och hava begravningsplats, till vilka ändamål de, till en början tillsammans med finska församlingen, använde S:ta Gertruds kapell, som stod på den plats, där nu tyska kyrkan står. När detta kapell först blivit byggt, är okänt, men 1607 erhöll tyska församlingen kapellet »för evärdeliga tider», vilken donation av konung Gustav II Adolf stadfästes 1612, varpå kyrkobygget igångsattes 1619 och fullbordades 1642. Till församlingen höra alla i huvudstaden bosatta, i Tyskland eller annorstädes av tyska föräldrar födda män av evangeliska beaktelsen samt deras hustrur och barn.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkokassan 65 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: 8,000 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: 1,800 kr. Predikobiträde: 2,000 kr. Kyrkonotarie: 3,000 kr. Klockare: 2,100 kr., två ålderstillägg, vardera å 300 kr. Organist: 1,500 kr. Kantor: 1,250 kr. Klockspelare: 600 kr. Kyrkovaktare: 2,100 kr., fri bostad. Ringare: 300 kr. — Å vissa delar av ifrågavarande löner utgå dessutom dyrtidstillägg.

Hederspresident.

Wachtmeister, E. H., greve, överstekammarjunkare.

Församlingens kyrkoråd.

Ohly, C. E. W., kyrkoherde, själskr. ordf. (se nedan); Adami, P. G., direktör; Däumichen, M. C. A., generalkonsul, ordf. för föreståndarekollegiet; Grave, R. O. E., fabriksör; Gröder, C. H., grosshandlare; Pott, G. F. L., direktör; Schlachter, F. W. H., läroverksadjunkt.

Kyrkonotarie.

Bassmann, L. H. H.

Församlingens revisorer.

von Hillern-Flinsch, O. G. F., grosshandlare; Isselhorst, H. C. W., grosshandlare; Otto, R. M., direktör.

Suppleanter: Kindt, K. H. A., grosshandlare; Weyer, C. F. T. M., direktör.

Kyrkoherde.

Ohly, C. E. W.

Pastorsadjunkt.

Carlsson, G. D.

Predikobiträde.

Matthis, E. J. O.

Klockare.

Faulwasser, J. T.

Organist och klockspelare.

Erling, E. G., *tj. f.*

Kantor.

Wibergh, J. J.

Diakonissa.

(Själagårdsgatan 15, St.; t. (1) 1 07 27; mottagning: alla vardagar 15—16.)

Lundgren, Elly B. A.

Kyrkovaktare.

Körner, G.

En ringare.

Finska församlingen.

(Fredriks förs.)

Expedition: Finska kyrkan, Slottsbacken 2 C (postadress: Stockholm 2); t. N. (2) 1 34 98; expeditionstid: tisdagar och fredagar 11—12.

Finska nationella församlingen i Stockholm, som uppkom vid tiden för reformationen, hade under ett par hundra år sin gudstjänstlokal på diverse platser både i staden och på malmarna, däribland åren 1609—1719 i Riddarholmskyrkan, till dess den år 1725 fick sin nuvarande kyrka, det forna s. k. Lilla bollhuset, vilket genom öppet brev den 14 februari 1727 tillförsäkrades dem »med oryggelig besittningsrätt». Medlemmar av finska församlingen äro enligt kungl. brev den 21 dec. 1840 »personer, födda i Finland eller annorstädes av finska föräldrar, män av finsk börd och deras hustrur, oavsett dessas nationalitet,

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Kyrkl. in- stitu- tioner. Ävensom barn, styvbarn och fosterbarn åt finska föräldrar». Kyrkoherdebefattningen kan sökas av svenskar och finnar, som äro mäktiga båda språken.

Utdebitering pr skattekrona. Till kyrkassan 50 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 4,000 kr., dyrtidstillägg 3,000 kr., fri bostad. Klockare, organist och kantor: lön 1,000 kr., dyrtidstillägg 600 kr., fri bostad. Kyrkovaktare: lön 300 kr., dyrtidstillägg 500 kr., fri bostad.

Församlingens kyrkoråd.

Montell, V., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); **Bastman, A. E.**, sekreterare; ***Brunström, K. E. L.**, revisor; ***Hedgren, J.**, f. d. grosshandlare; **Nordenstrahl, T. O. R.**, f. d. vattenledningschef; **Orwin, H. S.**, bankkamrerare; ***Schlytern, C. H.**, förste kanslissekreterare; **Sällström, P. A. F.**, byggmästare, kyrkovård; ***Sällström, R. H.**, ingenjör; ***Willgren, C. G.**, tf. taxeringskommisarie.

Församlingens revisorer.

Lindstrand, C. H., bokförare; **Pettersen, J. A.**, speccerihandlare.

Suppleanter: **Holmborg, K. E.**, sjökaptan; **Liwendahl, J. R.**, direktör.

Kyrkoherde.

Montell, V.

Klockare, organist och kantor.

Ritari, J.

Kyrkovaktare.

Edelgård, A. L.

Av Stockholms territoriella församlingar i 1930 års utgiftsstater upptagna anslag till vissa enskilda institutioner m. m.

Under avd. 4 (sid. 330) hava i kommunalkalendern uppgifter lämnats om de icke-kommunala institutioner m. m., som innevarande år understöddas av Stockholms stad. Då liknande anslag till vissa allmännyttiga institutioner och anordningar även utgå från Stockholms kyrkliga kommuner, har det syntts lämpligt att ur de territoriella församlingarnas utgiftsstater för år 1930 här meddela en summarisk sammanställning av församlingarnas ifrågakvarande anslag. (Någon specifikation på de särskilda församlingarna har av utrymmesskäl ej kunnat ske, och i de fall då anslag till samma ändamål utgå från flera församlingar, hava de sammanräknats till här angivet totalbelopp.)

I sammanställningen äro ej medtagna anslag till vissa i nära samband med resp. församlingar stående kyrkliga föreningar för ungdomsvård m. m., liksom ej heller avgifter från resp. församlingar till diakonissanstalten för församlingsdiakonissor och församlingssystrar. Bidrag till enskilda institutioner från under församlingarnas förvaltning stående fonder hava ej heller medräknats.

Undervisning och kulturell verksamhet.

Stockholms enskilda hantverkskola (se sid. 336)	kr. 2,500:—
Katarina församlings läsestugor (se sid. 407)	» 5,500:—
De blindas förening (för biblioteket) (se sid. 353)	» 2,800:—
Arbetarnes bildningsförbunds Stockholmsavdelning (för sektionerna i Brännkyrka och Bromma) (se sid. 341)	» 1,600:—
Bromma föreläsningförening (se sid. 342)	» 800:—
Bromma hembygdsförening	» 200:—
Summa kr.	13,400:—

Hälsö- och sjukvård.

Sjukvårdsföreningar (se sid. 348) kr.	21,700:—
Stockholms centrala diakoniråds konvalescenthem å Ribbingebäck (se sid. 347 och nedan) »	3,100:—
Stockholms stadsmissons vilohem vid Edesta (se sid. 352) »	1,500:—
Summa kr.	26,300:—

Social verksamhet m. m.

Skyddsföreningar och arbetsföreningar (se sid. 351)	kr. 9,050:—
Föreningen »Arbetsbiet»	» 800:—
Stockholms stadsmission (se sid. 352 och ovan)	» 4,800:—
Stockholms blindförbund	» 1,500:—
Dövstumsföreningen i Stockholm (se sid. 342)	» 1,200:—
Hemmet för arbetsökande kvinnor (se sid. 354)	» 600:—
Stiftelsen Katarinagården	» 3,000:—
Föreningen Brännkyrkagården (se sid. 355)	» 25,200:—
Föreningen Barnavårn (se sid. 357)	» 700:—
Stiftelsen Unga kvinnors värn (se sid. 357)	» 16,500:—
Stockholms kyrkliga socialråd (se sid. 380)	» 4,550:—
Stockholms kyrkliga ungdomsråd (se sid. 379)	» 500:—

Stockholms centrala diakoniråd (för sjömansvård i Stockholms hamnar) (se sid. 347 och ovan)	kr. 9,050: —
Svenska kyrkans sjömansvård i främmande hamnar »	500: —
Samfundet Pro fide et christia- nismo »	300: —
Södra kristliga föreningen av unge män »	600: —
»Templet Frihetsbaneret» (nyk- terhetsorden) »	100: —
Summa kr.	79,450: —

Barn- och ungdomsvård.

Barnkrubbor, barnavårn och kin- dergartenverksamhet m. m. (se sid. 361)	kr. 111,250: —
Föreningen Mjölkdroppen (se sid. 359) »	14,500: —
Föreningen Maria mjölkdroppe (se sid. 360) »	1,600: —

Barnavårdsbyrån i Brännkyrka (se sid. 358)	kr. 1,000: —
Klara församlings barnhem, Tumba »	2,000: —
Kungsholms barnhem, Sagostigen 5, Äppelviken (s: sid. 362) »	1,500: —
Norrgårdens barnhem »	3,500: —
Skollovs- och småbarnskolonier (se sid. 364) »	254,800: —
Hjälpklassernas skyddsförening (för barns sommarvistelse) »	2,800: —
Centralkommittén för feriebar- n utsändande »	8,050: —
Fjällkolonier för barn »	9,500: —
Arbetsstugor (se sid. 363) »	82,500: —
Bromma ungdomsråd (se sid. 364) »	1,000: —
Summa kr.	494,000: —

Inalles kr. 613,150: —

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Kyrkl. in- stitu- K. hovkonsistorium med därunder tioner. hörande församlingar.

Hovkonsistorium lär vara instiftat år 1662. I en den 20 december 1662 utfärdad »ordning, var-
effer överhovpredikanten och hovpredikanterna
skulle sig rätta», omtalas trenne hovpredikanter,
bland dem en överhovpredikant. I nådig »in-
struktion för konsistorium aulicum» av den 28
juni 1681 tillägges konsistorium samma rätt och
myndighet som andra konsistorier i riket; preses
skulle vara överhovpredikanten, ordinarie bi-
sittare övriga hovpredikanter; när ärenden rörande
kungl. livgardet förekommo, skulle prästerna
vid regementet äga säte och stämma i konsisto-
riet. Förordningen om rättegången i domkapit-
len av den 11 februari 1687 gjorde livgardes-
och artilleripredikanter till ordinarie ledamöter
av konsistoriet, år 1792 tillkom även kyrko-
herden i Skeppsholms församling. De under
detta konsistorium lydande församlingarna äro
icke territoriella. Genom kungl. maj:ts beslut
den 11 mars 1927 hava de militära kyrkoför-
samlingarna (för vilka under tiden 1892—1927
som garnisonskyrka och gudstjänstlokal användes
den vid Ladugårdsgärdet belägna Gustav Adolfs-
kyrkan) fr. o. m. den 1 maj 1927 upphört och
deras medlemmar överförts till resp. territoriella
församlingar. Hovförsamlingens gudstjänst för-
rättas i slottskapellet; Skeppsholms församling
har egen kyrka (jfr nedan).

Instruktion. Kungl. instruktion den 28
juni 1681 (med ändringar).

Hovkonsistorium.

K. slottet, St.; ingen bestämd sessionstid.

Preses.

Widner, N., överhovpredikant, pastor primarius,
kyrkoherde i Storkyrkoförs.

Assessorer.

Åhfeldt, O. C. P., ord. hovpredikant, pastor i
hovförs.

Bergö, C. J., ord. hovpredikant.

Brandt, G. A., kyrkoherde i Skeppsholms förs.

Konsistorienotarie.

Törnell, E. R., registrator.

Hovkleresiet.

Expedition: Slottskapellets sakristia, St.

I spetsen för hovkleresiet stod redan under
Gustav II Adolf en förste hovpredikant, se-
dermera även en äldste hovpredikant. Vid

mitten av 1600-talet synes först titeln över-
hovpredikant hava uppkommit och har allt-
sedan dess varit den brukliga för chefen för hov-
prästerskapet.

Ävlöningar m. m. Överhovpredikant: 750
kr. Ordinarie och e. o. hovpredikanter
uppbära ej arvode.

Överhovpredikant.

Widner, N., pastor primarius, kyrkoherde i Stor-
kyrkoförs. (se ovan).

Ordinarie hovpredikanter.

Åhfeldt, O. C. P., pastor i hovförs. (se nedan);
Bergö, C. J.

Dessutom *tjänstgörande e. o. hovpredi-
kanter* till växlande antal.

Hovförsamlingen.

*Slottskapellets sakristia (ingång från inre
borggården genom porten till södra slotts-
valvet och därifrån genom slottskapellet),
St.; t. N. (20) 28 86; expeditionstid: tis-
dagor och fredagar 13—14.*

Hovförsamlingen omfattar jämlikt kungl. för-
ordningen den 30 sept. 1910 de vid de kung-
liga och furstliga hov-, slotts- och stallstaterna
tjänstgörande ämbets- och tjänstemän samt be-
tjänning med familjer och tjänstefolk, ävensom
pensionerad dylik personal.

Ävlöningar m. m. Pastor: lön 4,500 kr.
Klockare och pedell: lön 1,800 kr. Orga-
nist: lön 2,000 kr. Kantor: lön 1,500 kr.
Kyrkovaktmästare: lön 900 kr.

Församlingens kyrkoråd.

Åhfeldt, O. C. P., självskr. ordf. (se nedan);
Bäckström, E. G. M., f. d. byråchef; **Hen-
nerberg, C. F.**, organist; **Sylvén, E. A.**,
kantor.

Pastor.

Åhfeldt, O. C. P.

*Klockare och pedell vid hovkonsisto-
rium.*

Berg, P. J. R.

Organist.

Hennerberg, C. F.

Kantor.

Sylvén, E. A.

Kyrkovaktmästare.

Sjöström, S. A.

Skeppsholms församling.

(K. flottan.)

Expedition: prästgården, Skeppsholmen, Ö.; t. N. (2) 103 95; expeditionstid: vardagar (utom lördagar) 11—12.

Skeppsholms församling — eller, som den ock på 1600-talet benämndes, Amiralitetsförsamlingen — leder sitt ursprung från Gustav II Adolfs regeringstid. Den omfattade då Skeppsholmen, Kastellholmen och den s. k. Kyrkholmen samt Ladugårdslandet. På den lilla Kyrkholmen, där nationalmuseum nu ligger, uppfördes år 1634 av amiralitetskollegium en liten träkyrka, Holmkyrkan, som begagnades av församlingen. Sedan Jakobs församling upprättats och år 1643 fått egen kyrka, reglerades år 1653 gränsen mellan denna församling och Skeppsholms församling. Ladugårdslandet, som år 1672 bildat egen församling (jfr sid. 391), avskildes år 1696 från Skeppsholms församling. År 1792 lades Skeppsholms församling under hovkonsistorium, i vilket församlingens kyrkoherde blev bisittare.

Den lilla Holmkyrkan nedbrann år 1822, varefter år 1824 på Skeppsholmen en ny stenkyrka började uppföras på statens bekostnad. Denna kyrka, som fick namnet Karl Johans kyrka, invigdes år 1842. Skeppsholmskyrkan, som har 1,400 platser, utgjorde till Gustav Adolfskyrkans tillkomst år 1892 garnisonskyrka för Stockholms hela garnison (jfr sid. 402).

Församlingens kyrkoråd konstituerades omkring 1770. Självskriven ordförande i detta var till 1864 eskaderchefen, sedermera stationsbefälhavaren. Därefter konstituerades kyrkorådet efter nu gällande ordning. Något skolråd äger församlingen numera icke. Den återstående lilla småskolan å Skeppsholmen tillhör Jakobs och Johannes överlärdistrikt (se sid. 199).

Medlemmar i Skeppsholms församling äro jämlikt kungl. förordning den 30 sept. 1910 alla vid marinen fast anställda personer samt marinen pensionärer och gratialister jämte dessas familjer och tjänstefolk (f. n. c:a 4,000 personer). Församlingen är således delvis en civil församling, och då inemot hälften av dess medlemmar är bosatt inom marinen territorium på holmarna, är den också i viss mån att betrakta som en territoriell församling.

Församlingens kassor och fonder uppgingo den 1 jan. 1930 till 302,125 kr.

Stat år 1930: Utgifter: 19,500 kr.; inkomster: 19,500 kr. F. n. förekommer ingen utskibetering för kyrkliga ändamål eller prästerskapets avlöning.

Avlöningar. Kyrkoherden: lön av församlingen 5,000 kr., av marinen 1,860 kr., fri

bostad (utan värme). Amiralitetspredikant: lön av marinen 1,410 kr. Kyrkonotarien: arvode 500 kr. Klockaren: arvode av marinen 750 kr., av församlingen 250 kr. Tf. organisten och kantorn: arvode 840 kr. Kyrkovaktmästaren: arvode 350 kr. — Å kontanta löner och arvoden utgår dyrtidstillägg med ca 20 %.

Församlingens kyrkoråd.

Brandt, G. A., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); **Eneström**, H. A. M., kommandör, kyrkovård; ***Engström**, I. A., f. d. marindirektör; ***Hägg**, A., kommandör; **Nilsson**, A., underlöjtnant i marinen; ***Nilsson**, C. W., underlöjtnant i marinen, kyrkovård; ***Sandström**, K. A., flaggstyrman; **Schneider**, J. C., konteramiral; **Åckerberg**, A. E., flaggstyrman.

Suppleanter: ***Holmgren**, K. A., stationsingenjör; **Leche**, C. H. A., kommandörkapten; ***Lättman**, Å. K. E., kommandörkapten; **Länström**, G. C., flaggstyrman.

Kyrkonotarie.

Nilsson, C. W. (se ovan); t. S. (4) 1 13 10.

Församlingens revisorer.

Aspgren, L. S., förrädsförvaltare; **Gahn**, C. W. H. C., kapten.

Suppleanter: **Lindgren**, E. F., förste marinintendent; **Engqvist**, C. A. H., flaggstyrman.

Kyrkoherde och amiralitetspastor.

Brandt, G. A.

Amiralitetspredikant.

Buréus, B. G. E.

Klockare.

Born, C. Hj.

Tf. organist och kantor.

Eklöf, H. M.

Kyrkovaktmästare.

Wiegandt, S. O.

Kyrkl. in- stitu- tioner.

Främmande trosbekännares församlingar.

Främmande trosbekännare kallas de svenska medborgare, vilka ej tillhöra »den rena evangeliska läran», såsom regeringsformen § 2 betecknar Sveriges officiella religion. Skiljaktighet i kristen trosbekännelse medför i regel ej någon olikhet i svenska medborgares allmänna rättigheter och skyldigheter. Vissa undantag härifrån finnas dock stadgade: främmande trosbekännare äger sålunda ej innehava statsrådsämbete eller prästerlig befattning m. m. Främmande trosbekännare har vidare ej rätt att inom den territoriella församling, där han är kyrkobokförd (se nedan), deltaga i kyrkostämmas överläggningar och beslut och kan ej väljas till ledamot av kyrko- eller skolråd. Mosaiska trosbekännare (jfr nedan) äro i ovan angivna hänseenden jämställda med övriga främmande trosbekännare.

Om främmande trosbekännares religionsutövning (med undantag av de mosaiskas; se sid. 405) stadgas i kungl. förordning den 31 okt. 1873 (den s. k. dissenterlagen). Enligt denna författning hava trosbekännare av annan kristen troslära än den evangeliskt-lutherska, vilka önska bilda av staten erkänd församling (staten erkänner blott sammanslutningar av kristen troslära), att härom ingiva ansökan till konungen med uppgift om trosbekännelse och församlingsordning. Om ansökningen bifalles, äger församlingen rätt till offentlig religionsutövning. Varje församling av främmande trosbekännare skall anställa en föreståndare, som skall ha tillsyn över att församlingens offentliga gudstjänst överensstämmer med dess uppgivna trosbekännelse och församlingsordning samt att allmän lag därvid ej överträdes.

Medlemmar av främmande kristna eller mosaiska församlingar skola i kyrkobokshänseende upptagas i kyrkoböckerna för den till svenska kyrkan hörande territoriella församling, inom vars område de äro bosatta. Katolska och mosaiska församlingar hade tidigare fullständig egen kyrkobokföringsrätt; denna har dock fr. o. m. år 1911 begränsats till förande av födelse- samt död- och begravningsbok.

I avseende å skattskyldighet till svenska kyrkan, dess prästerskap eller betjäning gäller jämlikt lag den 16 okt. 1908 (med ändr. den 28 sept. 1928), att medlemmar av här omnämnda församlingar endast skola påföras hälften av de avgifter, vilka efter kyrkostämmas beslut eller eljest uttaxeras för berörda ändamål. För den minskning i skatteinkomster, som härigenom åsamkas kyrklig kommun, kan ersättning erhållas av statsmedel.

I Stockholm finnas åtskilliga av staten erkända församlingar av främmande trosbekännare. Här nedan införas emellertid endast de, som hava viss egen kyrkobokföringsrätt (jfr ovan), nämligen katolska och mosaiska församlingarna.

Katolska församlingen.

(Romersk-katolsk.)

Expedition: Norra Smedjegatan 24, C.; t. N. (2) 18044; expeditionstid: alla helgfria dagar 10—11,30, dessutom lördagar och helgdagsaftnar 18,30—20 (1 juni—15 sept. endast måndagar och fredagar 10,30—11,30).

Katolska församlingen i Stockholm fick år 1784 kunglig stadfästelse av Gustav III. S:ta Eugenia kyrka (å Norrmalm) togs i bruk år 1837 och S:t Eriks kyrka (å Södermalm) år 1892.

Katolska församlingens prästerskap har tillerkänts rätt att med laga verkan förrätta vigsel (även mellan kontrahenter, av vilka endera tillhör svenska kyrkan).

I inre kyrkligt avseende är församlingen uppdelad i S:ta Eugenia församling (på norr) och S:t Eriks församling (på söder).

(Katolska församlingar finnas utom i Stockholm i Göteborg, Malmö, Gävle och Norrköping.)

Avlöningar m. m. Föreståndare: 2,500 kr. Kyrkoherde: 2,500 kr. Pastor och pastorsadjunkter: 2,500 kr. Organister: 1,000 kr. Sakristan: 1,000 kr.

Dessutom åtnjuta föreståndare, kyrkoherde, pastorsadjunkter och sakristan fri bostad med värme och lyse.

Församlingens kyrkoråd.

Wessel, E., kyrkoherde, ordf. (se nedan); **Blom, K. H. E.**, ingenjör; **Favre, C. A. H.**, kassakontrollant; **Nordmark, S. O. S.**, pastor (se nedan); **Överödder, H. J.**, disponent; **Sundström, A. R.**, direktör; **Wehner, E. J. R.**, pastorsadjunkt.

Suppleanter: Kellner, E. J. T., tjänsteman; *Roesler, E. K. A. J.*, civilingenjör.

Församlingens revisorer.

Getzmann, C. F., direktör; **Tjus, F. H. S.**, aukt. revisor.

Suppleant: Kling, C., pastorsadjunkt.

Föreståndare.

Müller, J. E. E., apostolisk vikarie, biskop.

Kyrkoherde.

Wessel, E. (S:ta Eugenia förs.).

Pastor.

Nordmark, S. O. S. (kyrkoherde i S:t Eriks förs.).

Pastorsadjunkter.

Kling, K., **Meyer, A.**, **Rademacher, A. J.**, **Wehner, E. J. R.** (S:ta Eugenia förs.); **Lewin, O. A.** (S:t Eriks förs.).

Organister.

Nyblom, Maja (S:ta Eugenia kyrka); **Nylander**, A. (S:t Eriks kyrka).

Sakristan.

Pätzold, F. (S:ta Eugenia kyrka).

Mosaiska församlingen.

Expedition: Wahrendorffsgatan 3, C. (postgirokonton nr 2824); t. N. (20) 16 00; expeditionstid: judiskt och kristligt helgfria dagar 10—12. Kamreraren: t. N. (20) 16 00; N. (20) 25 53; mottagningstid: 10—12. Rabbinerna: t. N. (20) 25 28; mottagningstider: rabbin Ehrenpreis: varje helgfri torsdag 15—16; rabbin Kronheim: varje helgfri onsdag 14—15. Vaktmästaren: t. N. (20) 25 38.

Under Gustav III:s regeringstid erhöilo judar första gången tillstånd att inflytta till Sverige. Denna rätt var från början ej generell, utan gällde endast sådana enskilda personer, skyddsjudar, vilka av konungen erhållit rätt att bosätta sig i huvudstaden. De första bosättningsstillstånden meddelades 1775, för tre judar, och följande år fingo dessa tillstånd att inkalla trosförvanter till så stort antal, att judisk gudstjänst, vartill fordras minst 10 manspersoner, skulle kunna här hållas. Den mosaiska församlingen i Stockholm kan anses vara färdigbildad år 1776.

Judarnas sociala och politiska ställning reglerades under de 60 första åren efter erhållen rätt att bosätta sig i landet dels av ständernas av Gustav III den 25 jan. 1779 stadfästade beslut om vissa bestämmelser angående fri religionsutövning i riket och dels av »Kongl. Commerce-Collegii Reglemente för dem av Judiska Nationen, som vilja hit i Riket inflytta och sig här nedsätta». Detta reglemente, »judereglementet», var daterat den 27 maj 1782. Jude-reglementet upphävdes den 23 juni 1838 och avlöstes då av en kungl. förordning »angående mosaiska trosbekännarnas skyldigheter och rättigheter här i riket», vilken förordning, ehuru ändrad i åtskilliga punkter, alltjämt reglerar de mosaiska trosbekännarnas i Sverige borgerligt rättsliga förhållanden. För Stockholms mosaiska församling gäller dessutom »Ordning för mosaiska församlingen i Stockholm», fastställd av kungl. maj:t den 12 juni 1882, med ändringar den 5 aug. 1904.

Antalet i Stockholm bosatta mosaiska trosbekännare, som år 1781 uppgick till 30 personer förutom kvinnor och barn, utgjorde år 1920 2,747 personer, av vilka cirka 37 % voro svenska medborgare.

Medlem av Stockholms mosaiska församling är envar till mosaiska läran hörande svensk undersåte, som är mantalsskriven i Stockholm eller på annan svensk ort, belägen närmare

Stockholm än någon av de övriga orter i Sverige, där mosaisk församling finnes. (Mosaiska församlingar med fullständig församlingsordning finnas utom i Stockholm i Norrköping, Växjö, Kalmar, Oskarshamn, Karlskrona, Malmö, Göteborg och Sundsvall.)

Församlingens beslutanderätt utövas vid församlingsstämma. I ärende angående gudstjänsten och vad därmed äger sammanhang må församlingen icke fatta beslut, förrän förslag eller yttrande i frågan avgivits av församlingens rabbin. Två ordinarie församlingsstämmor skola årligen hållas, den ena i april och den andra i oktober.

Verkställighet och förvaltning tillkomma församlingens föreståndare. Föreståndarna skola vara fem till antalet, kassaföreståndaren inberäknad, och väljas vid den ordinarie församlingsstämman i oktober för en tid av fyra år. Föreståndarna utse inom sig en ordförande och två kyrkoföreståndare.

Avlöningar m. m. Rabbin: lön 19,500 kr. Rabbin och lärare: lön 10,000 kr. Sekreterare: arvode 2,800 kr. Kantor: lön 10,500 kr. Kantor och lärare: lön 10,000 kr. Organist: lön 2,500 kr. Kamrerare: lön 7,000 kr. Vaktmästare: lön 3,400 kr., fri bostad, ved och lyse. — Dessutom utgår dyrtidshjälp med 10 % å resp. löner.

Föreståndare.

Eliasson, A. H., grosshandlare; **Fürstenberg**, A., livmedikus, ordf.; **Hüttner**, M. S., grosshandlare, kyrkoföreståndare; **Josephson**, H. V., direktör, kyrkoföreståndare; **Lamm**, E., bankdirektör, kassaföreståndare.

Sekreterare.

Levy, L., advokat.

Församlingens revisorer.

Philip, E. I., civilingenjör; **Philipson**, J. I., hovrätts- e. o. notarie.
Suppleant: Grobgeld, H., revisor.

Rabbin.

Ehrenpreis, M.

Rabbin och lärare.

Kronheim, E.

Kantor.

Saul, F.

Kantor och lärare.

Falk, F. I.

Organist.

Erling, E. G.

Kamrerare.

Grünberger, M.

Vaktmästare.

Johanson, C. W.

Stockholms församlingsbibliotek.

Församlingsbiblioteken.

Församlingsbiblioteken hava utvecklats ur de s. k. sockenbiblioteken. Dessa senare uppstodo i början på 1800-talet men fingo någon kraftigare tillväxt först med 1842 års folkskolestadga, som ålade prästerna att »uppmuntra till inrättande och begagnande av sockenbibliotek och därtill tjänliga böcker föreslå». Sockenbibliotekens blomstringsperiod inföll under 1860-talet. Efter att under 1870- och 1880-talen hava gått tillbaka började under 1890-talet biblioteks-rörelsen åter att utvecklas. De gamla biblioteken rycktes upp ur sitt förfall, och nya biblioteksformer började vinna terräng, såsom nykterhets-, arbetare-, vandrings- och föreningsbibliotek.

Sedan år 1905 har folkbiblioteks-rörelsen åtnjutit statligt stöd. Enligt nu gällande kungl. kung. den 24 jan. 1930 ang. understödjande av folkbiblioteksväsendet utgår understöd av statsmedel till kommunala och med dem likställda folkbibliotek, till biblioteksverksamhet i sammanhang med studiecirkelarbete samt till skolbibliotek och bibliotek vid sjukvårdsinrättningar. I fråga om kommunala och med dem likställda folkbibliotek utgår statsunderstöd fr. o. m. år 1930 endast till ett bibliotek i varje borgerlig kommun. Därest Stockholms stadsbibliotek erhåller statsbidrag (ansökan härom har ingivits; jfr sid. 228), kunna sålunda församlingsbiblioteken i huvudstaden icke vidare för sin verksamhet påräkna bidrag av statsmedel.

I Stockholm finnas (våren 1930) fem församlingsbibliotek, nämligen ett i vardera av Storkyrkoförsamlingen, Klara, Matteus och Johannes församlingar samt ett för Maria och Högalids församlingar gemensamt bibliotek. (Dessutom upprätthållas av Katarina församling två läsestugor för barn; jfr nedan.) Biblioteken sortera i en del församlingar under skolråden, i andra under särskilda styrelser, valda av resp. kyrkostämmor, i regel för en tid av två år. Ovannämnda församlingsbibliotek omfattade den 31 dec. 1929 tillsammans 54,213 band. De församlingsbibliotek, som voro i verksamhet under år 1929 (jfr nedan), lämnade under nämnda år tillsammans 228,858 hemlån.

Tillkomsten av Stockholms stadsbibliotek (se sid. 227) har föranlett upphörande av verksamheten vid ett flertal församlingsbibliotek. Med stadsbiblioteket hava sålunda införlivats: fr. o. m. den 1 okt. 1927 Gustav Vasa församlingsbibliotek, fr. o. m. den 1 nov. 1927 Kata-

rina församlings lånbibliotek, fr. o. m. den 1 jan. 1928 Bromma folkbibliotek, i mars 1928 Adolf Fredriks församlingsbibliotek, fr. o. m. den 1 jan. 1929 Östermalms församlingars bibliotek och Värtabiblioteket samt fr. o. m. den 1 jan. 1930 Kungsholmens församlingars bibliotek.

Storkyrkoförsamlingens bibliotek.

Skomakaregatan 30, 1 tr. ö. g., St.; expeditionstider: 1 sept.—15 juni måndagar, onsdagar och fredagar 19—21.

I december 1860 väcktes hos Storkyrkoförsamlingens skolstyrelse förslag om »inrättande av något lämpligt läsebibliotek för församlingen»; efter framställning i ärendet av skolstyrelsen beslöt församlingen den 28 april 1861 upprättandet av ett bibliotek, som till en början fungerade både såsom skol- och församlingsbibliotek, tills år 1902 en delning ägde rum; församlingsbiblioteket invigdes i sin nya lokal den 7 nov. 1903. Biblioteket, som den 31 dec. 1929 omfattade 4,700 band, åtnjuter för år 1930 av församlingen i anslag 3,000 kr. Antalet boklån under år 1929 uppgick till 4,565.

Styrelse.

Storkyrkoförsamlingens skolråd (se sid. 196).

Bibliotekarie.

Ullstedt, Siri.

Ett biträde.

Klara församlingsbibliotek.

Klara västra kyrkogata 20 A, C.; t. N. (2)21733; expeditionstid: vardagar 18—20.

Biblioteket, som tillkommit genom tillfälliga gåvor av privatpersoner, åtnjuter för år 1930 av församlingen ett anslag av 7,800 kr. (1,5 öre per skattekrona). Biblioteket omfattade den 31 dec. 1929 inalles 8,882 band. Antalet boklån under år 1929 uppgick till 15,958.

Styrelse.

Cederschiöld, H. Maria R., skriftställarinna, vice ordf.; *Forsblom, L. A., hamnarbetare; Lindskog, F., överlärare, kassaförvaltare; *Ståhlberg, J. A. A., zinketsare; *Söderberg, F. F. V., fil. dr., ordf.

Suppleanter: *Österberg, I. M. M. (Greta), folkskollärarinn, sekr.; Ståhlberg, M. E. (Lisa), fröken.

Bibliotekarie.

Rinman, Signe.

Kungsholmens församlingars bibliotek.

Enligt å kyrkostämmor med Kungsholms och St Görans församlingar den 29 nov. 1928 fattade beslut har biblioteket fr. o. m. den 1 jan. 1930 införlivats med stadsbiblioteket (såsom dess filial 6; jfr sid. 230). Bibliotekets bokbestånd utgjorde vid 1929 års utgång 22,446 band och antalet boklån under år 1929 uppgick till 74,975.

Matteus församlingsbibliotek.

Västmannagatan 92, Va.; t. V. (3) 1 32 29; expeditionstid: sept.—maj alla vardagar 17—21; juni—aug. vardagar utom lördagar 18—20.

Biblioteket, som till en början utgjorde filial till Adolf Fredriks församlingsbibliotek, fick fr. o. m. 1909 års ingång egen styrelse och öppnades för utlåning den 1 sept. samma år. Biblioteket omfattade den 31 dec. 1929 17,002 band och åtnjuter av församlingen för år 1930 i anslag 20,300 kr. (kassabehållning). Antalet boklån uppgick år 1929 till 84,186.

Församlingen har å kyrkostämman den 28 maj 1929 fattat beslut om församlingsbibliotekets överlåtande fr. o. m. år 1931 till stadsbiblioteket, under förutsättning att stadsbiblioteket genom en filial upprätthåller biblioteksverksamhet inom församlingen av minst församlingsbibliotekets nuvarande omfattning. Stadens biblioteksstyrelse har ännu ej fattat beslut i ärendet.

Styrelse.

*Danielsson, f. Ahlstrand, H. M. (Stina), fru, vice ordf.; Karlén, f. Ullman, Anna M. L., fru; Kjellström, S. O., ingenjör; *Lindahl, C. F., sekreterare, kassaförvaltare; *Söderholm, A. H., järnvägstjänsteman, sekr.; *Wallin, J. A., arkitekt; Wiklund, E. V., ständig adjunkt, ordf.

Suppleanter: *Bergman, J. I., järnvägstjänsteman; *Borgström, J. W., spårvägsman; Carlsson, S. G., stationskarl; Dolk, L. P., sjukkontrollant; *Grape, E., sekreterare; *Helleday, f. Sylwander, Anna M., fru; Nilsson, P. E., direktör.

Bibliotekarie.

Klint, f. Serrander, Hilda M.

En assistent, tre biträden.

Johannes församlingsbibliotek.

Frejgatan 31, Va.; t. V. (30) 18 02; expeditionstid: sept.—maj alla vardagar 17—20; juni—aug. måndagar, onsdagar och fredagar 17—19.

Biblioteket öppnades år 1862 för medlemmar av Jakobs och Johannes församling; efter denna församlings delning överlämnades biblioteket år 1908 till Johannes församling. Biblioteket, som den 31 dec. 1929 omfattade 14,839 band, åtnjuter av församlingen för år 1930 ett anslag av 10,300 kr. Antalet boklån uppgick år 1929 till 28,835.

Styrelse.

Grönvall, J. K. (Hanna), hembiträde, stadsfullm.; *Hellberg, J., maskinsnickare; Langlet, H. F., civilingenjör; *Lundborg, N., förrädsarbetare; Wassberg, A., f. d. överlärare, ordf.
Suppleant: Söhr, O., vaktmästare.

Bibliotekarie.

Månsson, G.

Trä assistenter.

Katarina församlings läsestugor.

Blekingegatan 22 (ingång från Assessorsgatan 10), Sö.; läsestugorna öppna varje dag 15 sept.—15 maj 17.30—19.30 (gossar) och 18—20 (flickor).

Vid årsskiftet 1921—22 inköpte Katarina församling fastigheten Blekingegatan 22, där en *läsestuga för barn* var anordnad. Skolrådet beslöt fortsätta dennas verksamhet, som därvid utvidgades till en lokal för flickor och en för gossar. Läsestugorna, som för år 1930 åtnjuta ett anslag från församlingen av 5,500 kr., hade den 31 dec. 1929 ett bokbestånd av 3,300 band. Antalet besök uppgick år 1929 till 6,145 i gossarnas och 5,194 i flickornas avdelning.

Styrelse.

Katarina församlings skolråd (se sid. 201).

Föreståndare.

Åhrstedt, Haralda (avd. för flickor); Eriksson, K. A. R. (avd. för gossar).

Maria och Högalids församlingsbibliotek.

Krukmakaregatan 22, n. b., Sö.; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 18—20.

I Maria församling fanns sedan gammalt ett bibliotek, inrymt i folkskolans gymnastiksal vid Timmermansgatan. Det hade tillkommit genom gåvor dels av böcker, dels av penningmedel;

Förs. bibl. sedan år 1895 erhöi det anslag av kyrkostämman. Efter församlingsdelningen den 1 jan. 1925 äges biblioteket av Maria och Högalids församlingar gemensamt. För år 1930 åtnjuter biblioteket endast anslag från Maria församling (med 2,600 kr.).

Biblioteket omfattade den 31 dec. 1929 5,490 band. Antalet boklån under år 1929 utgjorde 9,000, fördelade på 4,448 låntagare.

Styrelse.

Maria och Högalids församlingars skolråd
(se sid. 202).

Bibliotekarie.

Dillén, O. A.

Ett biträde.